

XXV ОБИКНОВЕНО НАРОДНО СЪБРАНИЕ

ПЪРВА РЕДОВНА СЕСИЯ

Стенографски дневникъ

НБ

47. заседание

Срѣда, 29 януарий 1941 г.

(Открито въ 16 ч. 35 м.)

Председателствувалъ председателятъ Никола Логофетовъ. Секретари: Стефанъ Багриловъ и Николай Султановъ.

С Ъ Д Ъ Р Ж А Н И Е :

Съобщения:

Съобщение отъ председателя, че народниятъ представителъ Атанасъ Петковъ Каишевъ е починалъ и почитане паметта му 1269

Отпуски 1269

Питане 1269

Предложение 1269

Законопроектъ 1269

Запитване 1269

По дневния редъ:

Отговоръ на питане отъ председателя на Народното събрание относно тълкуване чл. 47 отъ правилника за вътрешния редъ на Народното събрание 1269

Говорили: запитвачъ Л. Поповъ 1270

Предс. Н. Логофетовъ 1270

Предложение за разрешаване износа на нѣкои стоки (Приемане). 1271

Законопроекти: 1. За измѣнение на законитъ за данѣка върху сградитъ и поземления данѣкъ (Първо и второ четене) 1271, 1272

2. За измѣнение и допълнение на закона за Пощенската спестовна каса (Първо и второ четене) 1272, 1273

3. За откупуване на павилиона на Италианския държавенъ фашистки институтъ за външна търговия въ гр. Бѣлградъ отъ българската държава (Първо и второ четене) 1273

4. За допълнение на закона за финансовото облекчение и заздравяване на общинитъ (Първо четене) 1235

Говорили: Е. Клянтевъ 1235

Докл. Д. Христовъ 1236

Бюджетопроектъ за разходите презъ 1941 бюджетна година на Министерството на правосъдието (Докладване, разискване и приемане) . . . 1274

Говорили: Д. Андреевъ 1274

Дичо Тодоровъ 1275

М. Тютюнджиевъ 1276

Мръ В. Митакъвъ 1277

Н. Райновъ 1280

П. Савовъ 1280

Дневенъ редъ за следващото заседание 1237

Председателъ Никола Логофетовъ: (Звъни) Отварямъ заседанието. Има нужниятъ брой народни представители. (Отсъствуватъ народнитъ представители: Атанасъ Кждревъ, д-ръ Георги Рафаиловъ, Иванъ п. Константиновъ, д-ръ Иванъ Йотовъ, Кирилъ Минковъ, Коста Божиловъ, Маринъ Грозевъ, Никола Василевъ, Никола Градевъ, д-ръ Николай Николаевъ, д-ръ Петъръ Шишковъ, Петъръ Марковъ, Симеонъ Кировъ и Тотю Маровъ)

Г-да народни представители! Едно скръбно съобщение. (Председателятъ и всички народни представители ставатъ прави)

Народниятъ представителъ Атанасъ Петковъ Каишевъ е починалъ. Той е роденъ на 24 августъ 1872 г. въ с. Чокманово, Смолянско. Запасенъ генералъ. Билъ е народенъ представителъ въ XXI, XXII, XXIV и XXV обикновено Народно събрание. Работилъ е за стопанското и културно издигане на Родопския край.

Като народенъ представителъ е работилъ тихо, скромно и безшумно, проявявайки се винаги като издигнатъ общественикъ съ широко развито обществено чувство.

Миръ на праха му! Вѣчна му паметъ! Богъ да го прости! (Всички произнасятъ „Богъ да го прости!“ и сѣдатъ на мѣстата си)

Разрешилъ съмъ отпущъ на следнитъ г-да народни представители:

Коста Божиловъ — 2 дена;
Александъръ Гачевъ — 1 день;
Дончо Узуновъ — 1 день;
Иванъ В. Петровъ — 2 дена;
Игнатъ Хайдудовъ — 2 дена;
Лазаръ Бакаловъ — 1 день;
Марко Сакарски — 1 день, и
Д-ръ Николай Николаевъ — 2 дена.

Постъпило е питане до председателя на Народното събрание — нѣма господинъ — отъ народния представителъ г-нъ Петко Стайновъ относно дейността на цензурата по отношение неговото питане, направено по поводъ забраненото събрание въ Пловдивъ.

Ще получа нужниятъ екземпляръ и ще му отговоря.

Постъпила е интерпелация отъ народнитъ представители г-да: Тодоръ Поляковъ, проф. Петко Стайновъ, Ангелъ Държански, г-нъ Любенъ Дюмелжиковъ, Деню Георгиевъ, Аврамъ Гачевъ, Атанасъ Кждревъ, Тотю Новаковъ, Никола Джанковъ, Петъръ Митевъ, Дичо Стояновъ, д-ръ Василь Георгиевъ, Димитъръ Захариевъ, Бълю Алексиевъ и Коста Божиловъ по международното положение въ страната и по външната политика на правителството.

Постъпили сѣмъ:

Отъ Министерството на финанситъ предложение за одобреніе решенията на прѣстатната комисія, взети въ заседанието ѝ на 23 януарий 1941 г., протоколъ № 14

Отъ Министерството на финанситъ законопроектъ за извънреденъ бюджетенъ кредитъ по бюджета на Министерството на войната и поддѣленията му за 1941 бюджетна година въ размѣръ на 240.000.000 л.

Ще се разладатъ.

Г-да народни представители! Бѣше ми отправено едно питане отъ народния представителъ г-нъ Лазаръ Поповъ, на което искахъ да отговоря въ едно отъ миналитъ заседания. Понеже г-нъ Лазаръ Поповъ отсъствуваше, макаръ този въпросъ да може да се счита за ликвидиранъ, азъ все пакъ, за да не остане празнина, желая да дамъ отговоръ.

Моля г-н Лазаръ Поповъ да прочете питането си.

Лазаръ Поповъ: (Отъ трибуната. Чете) „Уважаеми г-не председателю! Въ 42-то заседание на Народното събрание отъ 21 т. м., при разглеждането на законпроекта за измѣнение и допълнение на закона за устройството на сѣдилищата, позовавайки се на чл. 47 отъ правилника за вътрешния редъ, Вие не допуснахте да се гласува предложението на народните представители г-да Иванъ Батембергски, Гаврилъ Ленковъ и Димитър Илиевъ, относно измѣнението на чл. 137 отъ закона за устройството на сѣдилищата, тъй като измѣнението на този членъ не било предвидено въ проекта, нито пъкъ е било разисквано въ съответната комисия. Едновременно съ това Вие съобщихте на Събраниято, че правото за тълкуване на правилника за вътрешния редъ принадлежи изключително на председателството.

Считамъ, че това Ваше становище не съвпада съ разпоредбите на правилника за вътрешния редъ, а също така, че недопускането да се гласува въпросното предложение е противно на смисъла и на разпоредбите на чл. 47 отъ същия правилникъ. Никѣде въ посочения правилникъ на председателството не е дадено правото да тълкува самостоятелно който и да било текстъ на същия. Съгласно чл. 5, длъжностите на председателя сѣ строго определени, но никѣде въ тѣхъ не се вижда и правото, което Вие посочихте. Напротивъ, очевидно е, че тълкуването на правилника на вътрешния редъ е право на създателя му, т. е. на Народното събрание, което го е гласувало. Това още повече е така при наличността на споръ за приложението на нѣкои отъ текстовете на правилника, защото само законодателната воля, изразена въ съответното болшинство, е мѣродавната за точното приложение на правилника, а не волята на който и да е отъ членовете на Събраниято.

Вънъ отъ горното, споредъ смисъла на разпоредбите на чл. 47 отъ правилника, не може да става гласуване на предложение за измѣнението и допълнението на нѣкой законъ само тогава, когато въ заглавието на самия проектъ сѣ изрично посочени ония членове, които подлежат на измѣнение. Въ настоящия случай ние имаме заглавие, въ което не сѣ посочени конкретно подлежащите на измѣнение членове отъ закона за устройството на сѣдилищата. При това положение, практика и право на народното представителство е да прави предложения и да внася измѣнения въ цѣлия законъ. Въ това отношение характеренъ е примѣрътъ съ измѣнението на наредбата-законъ за данъка върху приходите, въ първата сесия на XXV-то обикновено Народно събрание, когато бѣ измѣненъ чл. 6 на същата, безъ това да бѣ предвидено въ самия проектъ. Добавямъ тоже, че разисквания и предложения по измѣнението на чл. 137 отъ закона за устройството на сѣдилищата сѣ станали въ парламентарната комисия по Министерството на правосъдието и, следователно, фактически невѣрно е твърдението, че такива предложения и измѣнения не сѣ били правени въ комисията.

Правя настоящето питане, съ целъ да се създаде една постоянна практика за правилното тълкуване и приложение на правилника за вътрешния редъ на Народното събрание.

Считамъ, г-не председателю, че е Ваша длъжност не само да отговорите на настоящето ми питане, но също така да позволите на Народното събрание да се произнесе по поставения въпросъ.

Председателъ Никола Логофетовъ: (Става правъ) Г-да народни представители! Питането на народния представител г-нъ Лазаръ Поповъ повдига два въпроса. Първиятъ въпросъ е по смѣстество. Той е: дали наистина азъ, като председателъ, съмъ действувалъ правилно и въ изпълнение разпоредбите на правилника, когато не допуснахъ да се гласува направеното предложение отъ трима народни представители, съ което се искаше да стане едно измѣнение въ чл. 137 отъ закона за устройството на сѣдилищата? Вториятъ въпросъ е: има ли право председателътъ самъ да тълкува правилника за вътрешния редъ на Народното събрание?

По първия въпросъ азъ поддържамъ и днесъ, че съмъ постѣпилъ съвършено правилно, като съмъ се позовавалъ на чл. 47 отъ нашия правилникъ, който казва: „Заглавието на законопроекта за измѣнение и допълнение на законъ трѣбва да определя кои членове се предлагатъ за измѣнение и допълнение; комисията не може да предлага измѣнение и допълнение на непосочени членове, нито Събраниято да разисква върху тѣхъ“. Всичкиятъ споръ излиза отъ тамъ, че въ заглавието на законопроекта за измѣне-

ние на закона за устройството на сѣдилищата не сѣ посочени членовете, които трѣбва да се измѣнятъ. Но, г-да народни представители, можемъ ли така тѣсно да тълкуваме, че тая разпоредба на правилника не може да се приложи въ случая, когато въ съдържанието на законопроекта сѣ посочени членовете отъ закона за устройството на сѣдилищата, които се иска да бъдатъ измѣнени и допълнени? Бихъ ли могълъ азъ така тѣсно да тълкувамъ смисъла на чл. 47 отъ правилника? Понеже съответното министерство не е казало „Законъ за измѣнение и допълнение на еди-кои членове отъ закона за устройството на сѣдилищата“, а посочва въ съдържанието на законопроекта членовете, които се измѣнятъ, бихъ ли могълъ азъ да допусна да се правятъ предложения — и то, забележете, на второ четене — за измѣнение на други членове, които, първо, не сѣ посочени нито въ заглавието на законопроекта, нито въ съдържанието му, и, второ, не сѣ разисквани и приети на първо четене? Смятамъ, че съмъ постѣпилъ въ духа на правилника, като не допуснахъ гласуването на предложението за измѣнение на членъ, който не фигурира нито въ заглавието, нито въ съдържанието на законопроекта.

По силата на чл. 5, буква ж, отъ същия правилникъ, азъ имамъ задължението да бля за изпълнението на настоящия правилникъ. Мене ме питатъ: има ли специаленъ текстъ въ правилника, който ми дава право да постѣпя така? Отговарямъ: има специаленъ текстъ въ правилника, който ме задължава да изпълнявамъ правилника. Азъ го изпълнявамъ и смятамъ, че съмъ постѣпилъ съвършено правилно.

Относно същността на този въпросъ, дали правилно съмъ действувалъ или не, азъ тука ще ви посоча какво се пише въ коментаръ „Парламентарна практика“, нареденъ отъ г-нъ д-ръ Борисъ Вазовъ. На стр. 47 се казва: (Чете) „Събраниято се е произнесло — решение на Народното събрание отъ 27 юний 1925 г. — че при второ четене не се поставя на гласуване предложението за прибавка, което по своето съдържание е отъ законодателенъ характеръ и изисква да бѣде разисквано и на първо четене“.

Това предложение е отъ законодателенъ характеръ, защото съ него се искаше да се огмѣни несмѣняемостта на касационните сѣдии. Споредъ текста на чл. 137 отъ закона за устройството на сѣдилищата, сѣдините сѣ несмѣняеми до 60-годишната си възраст, а въ същия този членъ има едно изключение за касационните сѣдии, за които този срокъ е продълженъ до 65-годишна възраст. Съ предложението се искаше предѣлната възраст за несмѣняемостъ и на касационните сѣдии да стане 60 години, а не 65 години, като се дава право на министъра на правосъдието да ги държи следъ 60-та година на служба, или да не ги държи, по свое усмотрение.

Второ едно решение на Събраниято, г-да народни представители, пакъ на стр. 47 отъ този коментаръ: (Чете) „При второ четене не се поставятъ на гласуване предложения за прибавки и поправки, които излизатъ извънъ рамките на законопроекта, приети на първо четене“. Законопроектътъ е приетъ на първо четене, безъ да е разискванъ текстътъ на този чл. 137, следователно, на второ четене не можехъ да допусна да се гласува това предложение.

На втория въпросъ, г-да народни представители, има ли право председателътъ да тълкува правилника, отговарямъ: естествено е, че именно председателътъ е този, който има право да тълкува правилника така, както сѣдията, която прилага известенъ законъ, го тълкува по свое усмотрение. Сѣдията нѣма да пита Народното събрание, което е създало закона, също и азъ нѣма да питамъ Народното събрание, което е създало тоя правилникъ. Азъ имамъ правото да го тълкувамъ. Мое право е при споръ да питамъ Народното събрание ако искамъ, ако чувствавамъ, че има нѣкакво съмнение въ моето, така да го нарека предѣление, въ моето решение. Но тогава, когато азъ съмъ съвсемъ сигуренъ въ моето решение, нѣма защо да питамъ Народното събрание.

По тоя въпросъ специално азъ пакъ ще ви прочета нѣколко решения отъ същия коментаръ „Парламентарна практика“. На стр. 8 е казано: (Чете) „Председателътъ е натоваренъ да пази правилника, нему принадлежи да тълкува текста и да го прилага при разнитъ случаи. Но той има право да пита Събраниято, било когато се намира предъ една мъжнотия, която не е предвидена въ правилника, било когато се оспорва смисълътъ на члена или пъкъ гласуването“. Значи, председателътъ има право, ако желае, да пита Събраниято. Но-нататѣкъ, на стр. 9, е казано: (Чете) „Председателътъ действува свободно, иначе той не може да действува съ достоинство“. По-долу, на същата

страница, се казва: (Чете) „При парламентарния режим председателът на Събраниято трябва да бъде независим от партията и от правителството. От тая независимост зависи неговият авторитет“.

Смѣтамъ, че съмъ на правъ пътъ, г-да народни представители! Не е огнета законодателната инициатива на народните представители, ако искатъ да измѣнятъ чл 137 отъ закона за устройството на сѣдилищата, респективно, ако искатъ да отмѣнятъ несмѣняемостта на касационните сѣдии надъ 60-годишна възраст. Нищо не ви забранява да внесете едно частно законодателно предложение, подписано отъ 1/4 отъ присъстващите народни представители; ще се разиска и ще се реши въпросътъ. Това може да се постигне, но въ друга форма, а не въ тази форма, съ предложение по единъ членъ, който липсва въ съдържанието на самия законопроектъ.

Това е моятъ отговоръ на питането. (Ржкопѣлскания)

Тодоръ Кожухаровъ: Искамъ думата.

Председателъ Никола Логофетовъ: По питането ли?

Тодоръ Кожухаровъ: Не. Въ връзка съ дневния редъ.

Председателъ Никола Логофетовъ: Имате думата.

Тодоръ Кожухаровъ: Искамъ да Ви изкажа нашата благодарностъ — струва ми се, че съмъ изразителъ на това, което мислятъ всички народни представители — за голѣмото старание, съ което отговорихте на питането на г-нъ Лазаръ Поповъ. Тѣй трѣбва да се зачита народниятъ представителъ.

Като вземамъ поводъ отъ това, азъ Ви моля да имате предвидъ, че въ миналата сесия бѣхме отправили 60 питання до разни министри и бѣхме удостоени съ отговоръ само на 29 отъ тѣхъ. А презъ настоящата сесия сѣ отправени около 32 питання, а само две сѣ удостоени досега съ отговоръ. Моля Ви да имате предвидъ това, г-не председателю, и да направите постѣпки, кѣдето трѣбва.

Председателъ Никола Логофетовъ: Г-да народни представители! Вземамъ си бележка. Обикновено председателството подсъща писмено съответните г-да министри, къмъ които сѣ отправени питаннята, даже по два пѣти. (Оживление)

Вземамъ си бележка и ще направя съответното, за да може въ най-скоро време, следъ като минатъ бюджетитъ, да бѣде отговорено на всички питання.

Минаваме на първата точка отъ дневния редъ:

Одобрение на проекторешението за разрешаване износа на нѣкои стоки.

Моля г-на докладчика да го прочете.

Моля да се съгласите да се прочете само проекторешението, безъ мотивитъ. Които приематъ това предложение, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство Събраниято приема.

Докладчикъ Димитъръ Андреевъ: (Чете)

„ПРОЕКТОРЕШЕНИЕ

за разрешаване износа на нѣкои стоки.

Одобрява се следното:

1. Да се разреши на Димитъръ Г. Иванчевъ Тодоровски, отъ гр. София, да изнесе за Турция разни хартии и картони на стойностъ около 603.000 л., съ изключение на хартия за затѣмняване, срещу вносъ на 5.200 кгр. пчеленъ восъкъ.

2. Да се разреши на Иванъ К. Кантарджиевъ, отъ гр. София, да изнесе за Турция разни видове жельзни бърда на стойностъ около 1.000.000 л. и разни други тъкачни жельзни принадлежности на стойностъ около 200.000 л., срещу вносъ на валекъ.

3. Да се разреши на машинна фабрика Мюлхауптъ, акционерно дружество, Русе, да изнесе за Германия 792 кгр. бакъръ и 50 кгр. калай, които да се преработятъ и внесатъ въ страната въ видъ на пружинени ленти и телъ и валцованъ бронзъ.

(Ето мотивитъ къмъ проекторешението:

МОТИВИ

къмъ проекторешението за разрешаване износа на нѣкои стоки.

Г-да народни представители! По поводъ решенията на комисията по външната търговия, Дирекцията на външната търговия моли съ писмата си № № 7036 и 2114/3540, отъ

17 януарий т. г., и съ 3506/6027, отъ 18 януарий същата година, да се разреши на казанитъ по-долу фирми да изнесатъ за чужбина известни количества стоки както следва:

1. На Димитъръ Г. Иванчевъ Тодоровски, отъ гр. София, да изнесе за Турция разни хартии и картони на стойностъ около 603.000 л., съ изключение на хартията за затѣмняване, съ чу вносъ на 5.200 кгр. пчеленъ восъкъ.

2. На Иванъ К. Кантарджиевъ, отъ гр. София, да изнесе за Турция разни видове жельзни бърда на стойностъ около 1.000.000 л. и разни други тъкачни жельзни принадлежности на стойностъ около 200.000 л., срещу вносъ на валекъ.

3. На машинна фабрика Мюлхауптъ, акционерно дружество, Русе, да изнесе за Германия 792 кгр. бакъръ и 50 кгр. калай, които да се преработятъ и внесатъ въ страната въ видъ на пружинени ленти и телъ и валцованъ бронзъ.

Това като излагамъ, моля ви, г-да народни представители, да разгледате и, ако олобрите, да приемете представеното ви за целта решение.

Гр. София, януарий 1941 г.

Министъръ на финанситъ: Д. Божиловъ)

Председателъ Никола Логофетовъ: Които одобряватъ проекторешението за разрешаване износа на нѣкои стоки, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събраниято приема.

Понеже г-нъ финансовиятъ министъръ се забави по служба, моля, да се съгласите да преречимъ точка втора отъ дневния редъ и да минемъ на следните точки, докато дойде г-нъ министърътъ. Които приематъ това предложение, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събраниято приема.

Минаваме на точка трета отъ дневния редъ:

Първо четене на законопроекта за измѣнение на законитъ за данѣка върху сградитъ и поземления данѣкъ.

Моля г-на докладчика да го прочете.

Моля да се съгласите да се прочете само законопроектътъ, безъ мотивитъ. Които приематъ това предложение, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събраниято приема.

Кой замѣства г-на министра на вътрешните работи?

Министъръ Иванъ Горановъ: Замѣствамъ го азъ.

Председателъ Никола Логофетовъ: Г-нъ министърътъ на жельзницитъ замѣства г-на министра на вътрешните работи.

Докладчикъ Дочо Христовъ: (Чете)

„ЗАКОНОПРОЕКТЪ

за измѣнение на законитъ за данѣка върху сградитъ и поземления данѣкъ.

Чл. 1. До 31 декемврий 1940 г. не се плаща данѣкъ върху сградитъ и поземленъ данѣкъ върху имотитъ въ Добруджа.

Чл. 2. Всички закони, които противоречатъ на настоящия законъ, се отмѣняватъ.

(Ето мотивитъ къмъ законопроекта:

МОТИВИ

къмъ законопроекта за измѣнение на законитъ за данѣка върху сградитъ и поземления данѣкъ.

Г-да народни представители! Следъ присъединението на Добруджа действието на всички закони отъ публично-правенъ характеръ се разпрострѣ и върху територията на Добруджа. При това положение би следвало да се приложатъ и законитъ за данѣка върху сградитъ и поземления данѣкъ. Понеже общинитъ нѣматъ възможностъ до края на годината да изпълнятъ всички формалности по определяне на тия общински данѣци, налага се съжитъ да не се събиратъ до края на 1940 г. отъ общинитъ въ Добруджа.

Водимъ отъ горните съображения, внасямъ тукъ приложения законопроектъ за измѣнение на законитъ за данѣка върху сградитъ и поземления данѣкъ и моля да бѣде разгледанъ и гласуванъ.

Гр. София, 21 януарий 1941 г.

Министъръ на вътрешните работи и народното здраве: П. Д. Габровски)

Председател Никола Логофетов: Които приемат на първо четене законопроекта за измѣнение на законитѣ за данѣка върху сградитѣ и поземления данѣкъ, моля, да вдигнат рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Министъръ Иванъ Горановъ: Моля да се приеме законопроектътъ по спешностъ и на второ четене.

Председател Никола Логофетовъ: Които приематъ предложението на г-на министра на жѣлѣзницитѣ за спешностъ моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Моля г-на докладчика да го докладва.

Докладчикъ Дочо Христовъ: (Чете)

„ЗАКОНЪ

за измѣнение на законитѣ за данѣка върху сградитѣ и поземления данѣкъ.

Чл. 1. До 31 декемврий 1940 г. не се плаща данѣкъ върху сградитѣ и поземленъ данѣкъ върху имотитѣ въ Добруджа“

Председател Никола Логофетовъ: Които приематъ загларието и чл. 1, моля, да вдигнатъ рѣка Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Дочо Христовъ: (Чете)

„Чл. 2. Всички закони, които противоречатъ на настоящия законъ, се отмѣняватъ.“

Председател Никола Логофетовъ: Които приематъ чл. 2, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Законътъ е приетъ окончателно.

Г-да народни представители! Моля да се съгласите да минемъ на точка пета отъ дневния редъ:

Първо четене на законопроекта за измѣнение и допълнение на закона за Пощенската спестовна каса.

Които приематъ това предложение, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема

Моля г-на докладчика да го прочете.

Които сж съгласни да се прочете само законопроектътъ, безъ мотивитѣ, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Стефанъ Стателовъ: (Чете)

„ЗАКОНОПРОЕКТЪ

за измѣнение и допълнение на закона за Пощенската спестовна каса.

§ 1. Въ чл. 15, алинея първа, думитѣ: „въ полза на фонда „Постройка и поддръжане на здания за централното управление на Пощенската спестовна каса и клоноветѣ ѝ“, който поема устройството и издръжката и на службитѣ на Спестовната каса“, се замѣнятъ съ думитѣ: „като приходи на Пощенската спестовна каса и се разпредѣлятъ съгласно чл. 3 отъ закона за бюджета на разнитѣ фондове на държавата за 1939 бюджетна година“.

§ 2. Къмъ чл. 15 се прибавя следната „Забележка. Постановлението за сроковетѣ за изземване на неотърсени капитали и лихви по пощенски спестовни книжки не се прилага по отношение на вложители отъ Добруджа, останали тамъ презъ време на чуждия режимъ, които представятъ спестовнитѣ си книжки найкъсно до 31 декемврий 1941 г. По така представенитѣ книжки се изплаща на правоимащитѣ както капиталътъ, така и лихвитѣ за цѣлото изтекло време следъ 31 декемврий 1918 г.“

§ 3. Къмъ чл. 17, алинея трета, се прибавя следната „Забележка. Разрешава се на Пощенската спестовна каса да покрие дебитния остатъкъ отъ инвентаризацията на партиднитѣ влогови смѣтки къмъ 31 декемврий 1939 г., въ размѣръ на 18.941.718-85 л., отъ срѣдствата на специалния резервенъ фондъ, предметъ на горната алинея трета на чл. 17“.

(Ето мотивитѣ къмъ законопроекта:

МОТИВИ

къмъ законопроекта за измѣнение и допълнение на закона за Пощенската спестовна каса.

Г-да народни представители! Съ чл. 3 отъ закона за бюджета на разнитѣ фондове на държавата за 1939 бюджетна година биде измѣнено съдържанието на чл. 19

отъ закона за Пощенската спестовна каса, въ смисълъ, че отъ 1 януарий 1940 г. се закрива фондътъ „Постройка и поддръжане на здания за централното управление на Пощенската спестовна каса и клоноветѣ ѝ“, като предвиденитѣ приходи за този фондъ, въ размѣръ на 30% отъ печалбитѣ, оставатъ въ полза на държавното съкровище, по пътя на новото разпредѣление на сжщитѣ печалби, предписано въ споменатия чл. 3.

При това ново законоположение, логично е, щото и останалитѣ приходи на закрития фондъ, именно тѣзи по чл. 15 отъ закона за Пощенската спестовна каса, да отидатъ сжщо по предназначението, предписано отъ чл. 3 отъ закона за бюджета на разнитѣ фондове на държавата за 1939 бюджетна година

По този начинъ ще се уреди изчерпателно положението на приходитѣ при Пощенската спестовна каса, засѣгащи закрития фондъ „Постройка и поддръжане на здания за централното управление на Пощенската спестовна каса и клоноветѣ ѝ.“

Между стотицитѣ хиляди вложители при Пощенската спестовна каса има и такива съ мѣстожителство въ Добруджа, които, поради чуждото владичество, не сж имали възможностъ да извършватъ операции по спестовнитѣ си книжки при българскитѣ телеграфопощенски станции въ течение на дълги години, съ което понастоящемъ тия вложители се явяватъ засегнати отъ разпоредженията на чл. 15 отъ закона за Пощенската спестовна каса въ смисълъ, че влоговетѣ и лихвитѣ по спестовнитѣ имъ книжки подлежатъ на изземване, като покрити съ законната давностъ.

Справедливо и целесъобразно е да се даде законна възможностъ на Пощенската спестовна каса да зачете такива влогове и лихви на спестители отъ Добруджа, които не по своя вина сж засегнати отъ давностния срокъ, предвиденъ въ чл. 15 отъ закона. Тази мѣрка се налага и съ огледъ на престижа на Пощенската спестовна каса и на българското държавно управление предъ населението отъ Добруджа.

Съгласно чл. 203 отъ закона за пошитѣ, телеграфитѣ и телефоновитѣ, Пощенската спестовна каса е била длъжна да одобрява на влоговетѣ само ония лихви, които бждатъ потърсени отъ вложителитѣ въ тримесеченъ срокъ, следъ изтичане на операционната година, а именно отъ 1 януарий до 31 мартъ. При режима на това законоположение Пощенската спестовна каса е приключвала смѣткитѣ си, начина отъ 1 априлъ всѣка година.

Съ измѣнение на чл. 203, прокарано на 20 мартъ 1926 г., срокътъ за законното търсене на лихвата отъ страна на вложителитѣ е билъ продълженъ отъ 3 месеца на 1 година. При това ново положение е следвало, щото смѣткитѣ на Пощенската спестовна каса, за дадена операционна година, да бждатъ приключвани чакъ следъ изтичане и на следващата календарна година, презъ която ще има, съгласно закона, да се одобрятъ или не съответнитѣ лихви, споредъ това ще бждатъ ли потърсени отъ вложителитѣ. Въпрѣки това, обаче, службата е продължила да приключва смѣткитѣ по усвоения начинъ презъ течение на годината, предназначена като срокъ за одобрене или не на дължимитѣ лихви, които смѣтки, при това положение, не сж могли да бждатъ точни, поради неизвестното още перо на лихвитѣ.

Създаванитѣ по този начинъ разлики въ смѣткитѣ на службата сж се отразявали благоприятно на приходитѣ на Пощенската спестовна каса, но сж напластали, съ течение на времето, единъ дебитенъ остатъкъ въ счетоводството, по отношение действителния размѣръ на влоговетѣ при службата. Така създаденото положение, отъ друга страна, не е могло да бжде забелязано своевременно, поради обстоятелството, че размѣрътъ на спестовнитѣ влогове не е билъ изчисляванъ чрезъ инвентаризиране на самитѣ партидни смѣтки на вложителитѣ, а е билъ получаванъ на право отъ пласментитѣ.

Съ измѣнението на чл. 8 отъ закона за Пощенската спестовна каса отъ 5 януарий 1935 г., което въведе служебното олихвяване на спестовнитѣ влогове, и съ направения инвентаръ на партиднитѣ влогови смѣтки се създадох условия за своевременното и точно приключване въ счетоводството на Пощенската спестовна каса, поставено вече на банковъ начала, и по този начинъ можа да се установи набранитѣ въ миналото дебитенъ остатъкъ по смѣткитѣ на службата въ размѣръ на 18.941.718-85 л.

Тѣй като досега, поради липса на съответенъ законенъ пътъ, Пощенската спестовна каса не е могла да ликвидира съ тази счетоводна разлика въ смѣткитѣ ѝ, необходимо е да ѝ се даде възможностъ да уреди този въпросъ, което може да стане по вътрешенъ редъ въ службата, чрезъ

използуване на съществуващия при нея резервен фонд и по начина, предложен в настоящия законопроект.

Като представям на просъветеното ви внимание настоящия законопроект, моля ви, г-да народни представители, да го разгледате и гласувате.

Министър на железниците, пощите и телеграфите:
Д-ръ Ив. Горановъ

Председател Никола Логофетовъ: Които приемат на първо четене законопроекта за изменение и допълнение на закона за Пощенската спестовна каса, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Министър Иванъ Горановъ: Моля да mine законопроекта по спешност и на второ четене.

Председател Никола Логофетовъ: Които приемат предложението на г-на министра на железниците за спешност, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Стефанъ Стателовъ: (Чете)

„ЗАКОНЪ

за изменение и допълнение на закона за Пощенската спестовна каса.

§ 1. Въ чл. 15, алинея първа, думите: „въ полза на фонда „Постройка и подържане на здания за централното управление на Пощенската спестовна каса и клонветъ й“, който поема устройството и издръжката и на службите на Спестовната каса“, се заместват съ думите: „като приход на Пощенската спестовна каса и се разпределят съгласно чл. 3 отъ закона за бюджета на разнитъ фондове на държавата за 1939 бюджетна година.“

Председател Никола Логофетовъ: Които приемат заглавието и § 1, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Стефанъ Стателовъ: (Чете)

„§ 2. Къмъ чл. 15 се прибавя следната

Забележка. Постановлението за сроковете за изземване на непотърсени капитали и лихви по пощенски спестовни книжки не се прилага по отношение на вложители отъ Добруджа, останали тамъ презъ време на чуждия режимъ, които представятъ спестовнитъ си книжки найкъсно до 31 декемврий 1941 г. По така представенитъ книжки се изплаща на правоимачитъ както капиталътъ, така и лихвитъ за цѣлото изтекло време следъ 31 декемврий 1918 г.“

Председател Никола Логофетовъ: Които приемат § 2, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Стефанъ Стателовъ: (Чете)

„§ 3. Къмъ чл. 17, алинея трета, се прибавя следната

Забележка. Разрешава се на Пощенската спестовна каса да покрие дебитния остатъкъ отъ инвентаризацията на партиднитъ влогови сметки къмъ 31 декемврий 1939 г., въ размѣръ на 18 941.718 85 л., отъ срѣдствата на специалния резервенъ фондъ, предметъ на горната алинея трета на чл. 17.“

Председател Никола Логофетовъ: Които приемат § 3, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Законътъ е приетъ окончателно.

Минаваме на точка шеста отъ дневния редъ:

Първо четене на законопроекта за откупуване на павилиона на Италианския държавенъ фашистки институтъ за външна търговия въ гр. Бѣлградъ отъ българската държава.

Моля г-на секретаря да го прочете.

Които приематъ да се прочете само законопроекта, безъ мотивитъ, моля, да вдигнатъ ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Кой замѣства г-на министра на търговията?

Министър Иванъ Горановъ: Азъ.

Председател Никола Логофетовъ: Г-нъ министърътъ на железниците замѣства г-на министра на търговията.

Секретаръ Николай Султановъ: (Чете)

„ЗАКОНОПРОЕКТЪ

за откупуване на павилиона на Италианския държавенъ фашистки институтъ за външна търговия въ гр. Бѣлградъ отъ българската държава.

Чл. 1. Разрешава се на Дирекцията на външната търговия да откупи павилиона на Италианския държавенъ фашистки институтъ за външна търговия, построенъ върху площъ отъ 980-22 квадратни метра въ Бѣлградския панаиръ за сумата отъ 300 000 италиански лирети, равни на 1.296 000 л., заедно съ следущия се наемъ за павилиона за времето отъ 1 юлий до 31 декемврий 1940 г. и разноски по прехвърлянето на имота и съгласно условията на договора, сключенъ между гореспоменатия италиански институтъ и Дружеството за организиране изложбитъ и панаиритъ въ Бѣлградъ на 1 октомврий 1937 г.

Чл. 2. Изплащането на павилиона ще стане на два пѣти — половината въ началото на 1941 бюджетна година, а другата половина въ началото на 1942 бюджетна година, като необходимитъ за това кредити се претвѣрятъ въ бюджета на Дирекцията на външната търговия за съответнитъ години.

(Его мотивитъ къмъ законопроекта:

МОТИВИ

къмъ законопроекта за откупуване на павилиона на Италианския държавенъ фашистки институтъ за външна търговия въ Бѣлградъ отъ българската държава.

Г-да народни представители! Подобрилитъ се презъ последнитъ нѣколко години политически отношения между България и Югославия и стремелитъ за засилването на стокообмѣна между дветъ страни наложиха ежегодното участие на страната ни на Бѣлградския панаиръ, кѣдето въ миналото тоза наше участие се е състояло въ общитъ панаирни палати срещу заплащането на високъ наемъ. Споменатитъ, обаче, палати по разположение, размѣри и обща конструкция не отговарятъ напълно на нашитъ изисквания и нужди.

Изложениитъ причини и обстоятелства, че нашитъ страни съседки притежаватъ собствени павилиони, както и предложениитъ износни условия за закупуването на бившия италиански павилионъ, налагатъ откупуването на въпросния павилионъ.

Откупениятъ павилионъ ще спомогне много за повишаване престижа на българската държава, както и за достойното изясняне участията на страната ни на Бѣлградския панаиръ.

Ето защо моля, г-да народни представители, да разгледате и гласувате приложения законопроектъ

Министър на търговията, промишлеността и труда:
Д-ръ Сл. Загоровъ

Председател Никола Логофетовъ: Които приемат на първо четене законопроекта за откупуване на павилиона на Италианския държавенъ фашистки институтъ за външна търговия въ гр. Бѣлградъ отъ българската държава, моля, да вдигнатъ ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Министър Иванъ Горановъ: Моля да бѣде приетъ законопроекта по спешност и на второ четене.

Председател Никола Логофетовъ: Които приематъ предложението на г-на министра на железниците за спешност, моля, да вдигнатъ ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Моля г-на секретаря да го докладва.

Секретаръ Николай Султановъ: (Чете)

„ЗАКОНЪ

за откупуване на павилиона на Италианския държавенъ фашистки институтъ за външна търговия въ гр. Бѣлградъ отъ българската държава.

Чл. 1. Разрешава се на Дирекцията на външната търговия да откупи павилиона на Италианския държавенъ фашистки институтъ за външна търговия, построенъ върху площъ отъ 980-22 квадратни метра въ Бѣлградския панаиръ за сумата отъ 300 000 италиански лирети, равни на 1.296 000 л., заедно съ следущия се наемъ за павилиона за времето отъ 1 юлий до 31 декемврий 1940 г. и разноски по прехвърлянето на имота и съгласно условията на договора, сключенъ между гореспоменатия италиански институтъ и Дружеството за организиране изложбитъ и панаиритъ въ Бѣлградъ на 1 октомврий 1937 г.“

Председател Никола Логофетовъ: Които приемат заглавието и чл. 1, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Секретар Николай Султановъ: (Чете)

„Чл. 2. Изплащането на павилиона ще стане на два пъти — половината въ началото на 1941 бюджетна година, а другата половина въ началото на 1942 бюджетна година, като необходимитъ за това кредити се предвидятъ въ бюджета на Дирекцията на външната търговия за съответните години.“

Председател Никола Логофетовъ: Които приемат чл. 2, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Законътъ е приетъ окончателно.

Г-да народни представители! Понеже г-нъ министърътъ на финансите се забави, давамъ нѣколко минути отидихъ.

(Следъ отидиха)

Председател Никола Логофетовъ: Заседанието продължава. Пристъпваме къмъ точка втора отъ дневния редъ:

Докладъ на бюджетарната комисиия по бюджетопоекта за разходитъ презъ 1941 бюджетна година на Министерството на правосъдието.

Има думата народниятъ представителъ г-нъ Димитъръ Андреевъ.

Димитъръ Андреевъ: (Отъ трибуната) Г-да народни представители! Бюджетътъ на Министерството на правосъдието буди много проблеми извън областта на правосъдната политика на нашата държава. Азъ, обаче, нѣма да засегна повечето отъ тѣзи проблеми, не защото нѣма какъ да се каже по тѣхъ, но защото въ краткото време съ което разполагамъ, нѣма да мога да се занимая съ тѣхъ — отъ една страна; а, отъ друга страна, въобщно нѣкои отъ тѣзи проблеми ще бъдатъ засегнати отъ другитъ оратори. Затова въ кѣсото време, съ което разполагамъ, азъ ще се спра само върху две проблеми на нашата правосъдна политика. Ще се спра само на две нужди, поставени отъ живота, които чакатъ своето разрешение вече отдавна.

Г-да народни представители! Азъ, като народенъ представителъ, изхождамъ отъ едни краища на нашето отечество, които, макаръ и да сѫ приобщени къмъ предѣлитъ на нашата държава вече отъ 30 години насамъ, все още носятъ името „нови земи“.

Това ми качество опредѣля, между моитъ задължения като най-голямъ дългъ, дълга да започна съ единъ проблемъ, който е предметъ на разговори при всѣка среща съ всѣки жителъ отъ тѣзи краища, който стои въ всѣко писмо, което получавамъ отъ тѣзи хора, който е въпросъ надъ въпроситъ за хората отъ тѣзи краища — това е въпросътъ за недвижимата собственостъ въ новитъ земи.

Г-да народни представители! По този проблемъ азъ говорихъ и миналата година при дебатитъ по бюджета на Министерството на правосъдието. По тази причина азъ нѣма да се спирамъ върху историята, върху развитието на този въпросъ. Азъ ще се задоволя да направя една констатация само, за да се види размѣрътъ на тази голяма нужда, а така също да се опредѣли и размѣрътъ на проявяваното досега — позволете ми изрази — нехайство за удовлетворяването на тази нужда.

Г-да народни представители! Известно е, че следъ балканската и европейската войни балансътъ на България посочваше около 15 000 квадратни километра земи, които се припадаха къмъ южнитъ предѣли на нашата държава, земи, които тогава бѣха населени отъ около 330 000 души жители, които, при положение, че населението на България отъ тогава се е увеличило съ 40%, сѫ станали близу $\frac{1}{2}$ милионъ души. Върху тѣзи земи живѣе едно население въ 10-15 града и нѣколко стотинъ села. Тѣзи имени земи носятъ името „нови земи“ и днесъ, следъ изтичането на близу 30 години отъ тѣхното присъединяване къмъ България.

Въ тия земи, които представляватъ близу $\frac{1}{7}$ отъ територията на нашата държава, недвижимата собственостъ е изключена като обектъ на гражданско обращение. Недвижимата собственостъ въ тия земи, понеже не е уредена, не може да бѣде обектъ на редовни покупки-продажи. Българинътъ, който се заселва въ тѣзи земи, купува имотитъ на довърше, носещъ винаги риска да бѣде изгледенъ отъ имота, който купува, и носещъ тежестта

да не може да използва този имотъ, било за ипотеченъ кредитъ, било за търговски кредитъ, било за банковъ кредитъ. Ясно е, че това положение на собствеността прѣчи, както за заселването на българския елементъ въ тѣзи краища, така също и за стопанския и икономически напредѣкъ на населението на тази частъ отъ страната.

Министъръ Василъ Митакъвъ: Г-нъ Андреевъ! Позволете ми да Ви кажа, че проектътъ за уреждане собствеността въ новитъ земи е вече почти готовъ. Той сега е въ Министерския съветъ и тия дни ще бѣде внесенъ въ Народното събрание.

Димитъръ Андреевъ: Много ме радва това, г-не министре!

Това положение, г-да народни представители, съществува отъ близу 30 години. Отъ 30 години нашиятъ бюрократизъмъ не направи нищо, за да задоволи тази крепяща нужда на тамошното население. Той не излъчи отъ себе си нито единъ човѣкъ съ мъжество и воля да разреши този въпросъ разрешаването на който нѣмаше да отнеме повече отъ два месеца време. За не повече отъ два месеца време единъ човѣкъ можеше да обиколи всички тѣзи краища, да разучи на самото мѣсто проблемитъ, да прочете десетки доклади, да изслуша маса мнения и да направи едно законче, което въ края на краищата нѣмаше да бѣде повече отъ десетина реда. Ето, близу 30 години тази нужда стои неудовлетворена и не се отговаря на националнитъ и стопански интереси на тамошното население.

Зная, че на този упрѣкъ, който ще направя и който ще засегне нѣкого, може да се отговори, че сѫ съществували нѣкакви политически условия, които сѫ прѣчили за удовлетворяването на тази нужда. Всѣки, обаче, който познава основно този въпросъ, знае, че никога политическитъ условия не сѫ били прѣчка за едно частично разрешаване на този проблемъ, за едно извършване на каквото и да е, за да се осигури собствеността на българския елементъ, който се заселва тамъ. Отдавна тѣзи причини свършено не съществуватъ. Доказателство за това е речта, която произнесе миналата година, на 9 май, днешниятъ министъръ на правосъдието, а така също множеството декларации, включително и тази, която прави сега същиятъ министъръ, че законопроектътъ е вече готовъ и ще се внесе въ Народното събрание.

Азъ искамъ, обаче, да изтъкна предъ г-на министра на правосъдието, че е време този въпросъ вече окончателно да бѣде разрешенъ. Време е вече законопроектътъ наистина да бѣде внесенъ въ Камарата. И азъ апелирамъ къмъ г-на министра на правосъдието да направи декларация, че този законопроектъ, който, споредъ неговитъ твърдения, е готовъ още отъ миналата година, наистина ще бѣде внесенъ презъ тази сесия на Камарата, за да можемъ да удовлетворимъ тази нужда.

Говорейки за недвижимата собственостъ въ новитъ земи, мене ми иде на умъ и въпросътъ за недвижимата собственостъ въ Добруджа. И недвижимата собственостъ въ Добруджа трѣбва да се уреди чакъ по-скоро. Азъ изказвамъ пожелание и съмъ партизанинъ да се уреди тази собственостъ бързо, макаръ и съ грѣшки. Това е за предпочитане, отколкото да се изостави въпросътъ за разрешаване следъ 20-30 години, когато грѣшкитъ ще станатъ много по-големи и много по-мъчно поправими.

Г-да народни представители! Ще кажа нѣколко думи и за още единъ, втори проблемъ — проблемътъ за брачно право у насъ, една отъ най-неуреденитъ части на нашето право, която — може да се каже — почти не съществува. У насъ има 11 функциониращи църкви, които кръщаватъ, сключватъ бракове и развеждатъ. Това сѫ: православната църква, мохамеданската църква, израилтянската църква, григорианската църква, католическата — източненъ и западенъ обрядъ, църквитъ на евангелиститъ, баптиститъ, методиститъ, петдесетницитъ и адвентиститъ. 11 църкви иматъ своето официално съществуване у насъ, като вършатъ кръщавания, бракове и разводи. Условието за сключване на бракъ у насъ не сѫ уредени, съ изключение само при православната църква, и то по единъ несвършенъ начинъ съ закона отъ 1897 г. Нѣма законоположения, които да уреждатъ браковетъ между членоветъ на останалитъ църкви. Понеже нѣма такъвъ законъ, нѣкои църкви, които считатъ ненужно църковното благославяне на браковетъ, сѫ принудени да измислятъ тукъ, у насъ, църковни форми, за да благославятъ браковетъ и по този начинъ да създаватъ условия за встъпване въ бракъ на тѣхни членове. Протестантитъ и мюсюлманитъ смѣтатъ църковното благославяне на брака ненужно. Но понеже у насъ съществува църковенъ бракъ, уреденъ относи-

телно и несвършено само за православните съ закона от 1897 г., тѣзи хора сѫ поставени въ едно положение да профаниратъ своята религия, да опредѣлятъ условия за бракове споредъ схващанията и разбиранията на духовните лица, стоящи начело на тѣхнитѣ църкви.

Безспорно, това положение трѣбва да се уреди. Азъ не искамъ да се спирамъ по-подробно върху този интересенъ въпросъ — отъ чия компетентностъ трѣбва да бѣде бракътъ. Но ми се струва, че този хаосъ, който съществува въ нашето брачно право, трѣбва да се премахне.

Условията за встъпване и за разторгване на браковете трѣбва най-после да се регламентиратъ. Държавата чрезъ своето законодателство трѣбва да обезпечи условията за встъпване въ бракъ и за създаване здрави семейни връзки. Така сѣщо държавата е длъжна чрезъ своето законодателство да осигури правна защита при нарушение семейнитѣ задължения, които трѣбва да бѣдатъ еднакви за всички граждани.

Г-да народни представители! Ако по въпроса отъ чия компетентностъ трѣбва да бѣде бракътъ всетаки може още да се спори, дали той трѣбва да бѣде отъ компетентността на духовнитѣ власти или пъкъ отъ компетентността на гражданскитѣ власти, то по въпроса отъ чия компетентностъ трѣбва да бѣдатъ брачните дѣла споръ не може да става. Само въ България и отчасти въ Югославия по брачните дѣла е призната компетентността на духовнитѣ сѣдилища. Въ всички останали държави, както въ Европа, така и въ Америка, по брачните дѣла се признава компетентността на гражданскитѣ сѣдилища. У насъ това е единъ остатъкъ отъ робството. Шериятското право уреждаше отношенията само между мюсюлманитѣ въ турската империя. Кадитѣ, които трѣбваше да прилагатъ това законодателство, не можаха да го прилагатъ и спрямо немюсюлманитѣ. Поради това турската държавна власть бѣше предоставила уреждането на брачните отношения между иновѣрцитѣ на иновѣрскитѣ църкви. Оттамъ остана това правосѣдие и у насъ и успѣ да се закрепи вследствие на това, че при създаването на Екзархията, а впоследствие и следъ освобождението на нашег о отечество, нѣмаше достатъчно сѣдии, които да взематъ въ рѣцетѣ си уреждането на брачните дѣла. Както въ духовнитѣ, така сѣщо и въ гражданскитѣ сѣдилища, въ началото следъ нашето освобождение служеха повечето, изключително даже, въ нѣкои години, сѣдии съ юридическо образование. По това време духовнитѣ сѣдии криво лѣво можаха да се справятъ съ своята задача, както се справяха и неюрисдитѣ сѣдии въ гражданскитѣ сѣдилища. Обаче съ развитието на нашия общественъ животъ, съ попълването на сѣдилищата съ юристи, положението въ духовнитѣ сѣдилища ставаше все по-незадоволително и по-незадоволително, а днесъ въ тия сѣдилища е вече непоносимо.

Ние ще трѣбва да изземемъ брачните дѣла отъ духовнитѣ сѣдилища и да ги придадемъ подъ компетентността на гражданскитѣ сѣдилища. Брачните разправи, брачните спорове не сѫ освенъ чиста гражданска и юридическа материя. Сѣдитата тамъ не е призванъ да даде мнение по нѣкакви богословски въпроси. Сѣдитата тамъ е призванъ да прилага една процедура, да събира доказателства, да обсъжда факти, да подвежда тия факти подъ нормата на закона и да санкционира известни положения, известни отношения между странитѣ. Това е една чисто юридическа работа, която успѣшно може да се прави само отъ човекъ, който е подготвенъ, но не и отъ духовно лице.

На второ мѣсто, ние ще трѣбва да изземемъ брачните дѣла отъ компетентността на духовнитѣ сѣдилища, за да могатъ духовнитѣ лица да се занимаватъ наистина съ своитѣ задачи, опредѣлени отъ Божествения създател на църквата, задачи, които нѣматъ нищо общо съ правосѣждането. Азъ смѣтамъ, че и този въпросъ ще трѣбва да бѣде предметъ на внимание на лицата, провеждащи правосѣдната политика на държавата.

Ето, г-да, две проблеми, които отдавна сѫ сложени отъ живота, които отдавна чакатъ своето разрешение, и азъ бихъ билъ много доволенъ, ако чия отъ г-на министра, че тѣзи проблеми ще бѣдатъ въ близко бѣдеще обектъ на правосѣдната политика на нашата държава.

Председател Никола Логофетовъ: Има думата народниятъ представител г-нъ Дичо Тодоровъ.

Дичо Тодоровъ: (Отъ трибуната) Г-да народни представители! Вземамъ думата по § 1 не да развия нѣкои мисли подобни на тия, които изказа г-нъ Андреевъ, но специално по въпроса за откриването на областни и околийски сѣдилища. Азъ и миналата година презъ пролѣтната сесия пакъ при сѣщитѣ обстоятелства вземахъ ду-

мата по § 1, за да кажа мнението си по този въпросъ, който стои досега неразрешенъ, поради становището на Министерския съветъ, както миналата година, така и тази година. Азъ не мога да разбера кои сѫ точно мотивитѣ, които каратъ почитаеия Министерски съветъ въѣка година да се спира на това решение и да откъзва кредитъ за околийски сѣдилища. Азъ търся за себе си да намѣря едно обяснение. Предполагамъ, че една отъ причинитѣ сѫ многото искания за откриване на околийски сѣдилища и многото противоречия, които съществуватъ по този въпросъ.

Друго съображение, което сѣщо така може бѣ да е играло роля, е това, че при гласуването на закона за устройството на сѣдилищата се възприе единъ протоколъ на правосѣдната комисия, по силата на който, преди да се открие дадено околийско сѣдилище, ще трѣбва да се вземе мнението на съответния областенъ сѣдъ. Въобщто много отъ исканията за откриване на околийски сѣдилища не сѫ основно проучени и ще трѣбва да се вземе мнението на съответния областенъ сѣдъ, за да може да се открие околийско сѣдилище и чакъ тогава Министерскиятъ съветъ да вземе конкретно решение, за да може да се прокара въ Народното събрание.

Когато се приемаше законътъ за устройството на сѣдилищата, развиха се доста много дебати. Тогава се застъпиха главно два принципа. Единиятъ принципъ се застъпваше отъ г-на подпредседателя на Народното събрание, колегата Димитъръ Пешевъ, който застава на становището, че околийскитѣ сѣдилища сѫ по-необходими и тѣ трѣбва да се поставятъ на разположение на народа, защото действително народътъ чувства по-голяма нужа отъ околийски сѣдилища, отколкото отъ областни сѣдилища. Обаче той се изказа противъ откриването на областни сѣдилища, смѣтайки, че областнитѣ сѣдилища не сѫ толкова необходими за нужитѣ на народа и че тѣ не трѣбва да се поставятъ толкова близу до народа.

Противната теза застъпи г-нъ Сотиръ Яневъ, който изтъкна, че областнитѣ сѣдилища сѫ сѣщо така необходими за народа и че тѣ трѣбва да се направятъ по леснодостъпни до народа. Обаче и единиятъ и другиятъ отъ ораторитѣ не се противопоставиха, напротивъ, защитиха принципа, че околийскитѣ сѣдилища сѫ необходими и че тѣ трѣбва да се откриватъ тамъ, където сѫ належащи, за да се даде възможностъ за евтино правораздаване.

Отъ това може да се извади заключението, че цѣлиятъ Парламентъ е единенъ около принципа за откриване на околийски сѣдилища тамъ, където сѫ необходими.

Остава, обаче, второто съображение — да се съблюдава протоколътъ на правосѣдната комисия. А това ще стане, следъ като службата при Министерството на правосѣдното проучи всички искания, вземе мнението на съответнитѣ областни сѣдилища и подготви въпроса за откриване на околийски сѣдилища съ идущия бюджетъ за 1942 г.

Г-нъ Пешевъ, за да мотивира тезата си, си послужи въ своята речъ и съ единъ конкретенъ случай. Той каза, че има крещящи искания за откриване на околийски сѣдилища и посочи случая съ Вълчи-долъ. Провадийска околия — едно село, което е разположено до старата граница, която сега е премѣстена по насевѣръ, едно село, отдалечено на много километри отъ административния и сѣдебния центъръ на околията, което обединява въ своя районъ около 45 села, хората отъ които всѣкидневно отиватъ въ Вълчи-долъ да продаватъ своитѣ житни произведения, да пазаруватъ необходимитѣ работи за домакинствата си и да си вършатъ работата въ учрежденията, които има въ това село. Въ подкрепа на тѣзи мисли на г-нъ Пешевъ азъ добавямъ, че действително нуждата отъ околийско сѣдилище въ Вълчи-долъ е належаща. Тя се проучва и отъ почитаемото Министерство на правосѣдното, и понеже съществуваше споръ, къде да се открие околийско сѣдилище, въ Вълчи-долъ или въ Новиградецъ — бившег о Козлуджа — почитаемото Министерство на правосѣдното нареди анкета, която да провери действителнитѣ нужди на този край отъ околийско сѣдилище и да опредѣли неговото седалище.

Азъ не искамъ да ангажирамъ името на г-на инспектора, който е правилъ анкета, но, доколкото зная, той е представилъ вече на министра мотивиранъ писменъ докладъ съ благоприятно мнение въ полза на Вълчи-долъ. Азъ нѣма да се впускамъ да ви описвамъ въ голѣми подробности тази теза, да ви разправямъ историята на Вълчи-долъ, и да ви изтъквамъ аргументитѣ на Новиградецъ и на Вълчи-долъ, защото това ще бѣде излишно, поради принципното решение на Министерския съветъ тази година да не се откриватъ никъде околийски сѣдилища. Искахъ да ви изтъкна, че за откриването на едно око-

дийско съдилище съ необходими някои данни. Министерството на правосъдието ще събере предварително данни и ще подготви за бъдещия бюджет материала относно откриването на околийски съдилища.

Завършвайки кратката си реч, азъ апелирамъ къмъ почитаемия Министерски съветъ да не оставя този въпросъ така висящъ и за идущата година, защото миналата година се изтъкнаха пакъ тѣзи оправдания, че въпроситѣ ще се проучатъ и ще се дойде до конкретно разглеждане на исканията за откриване на околийски съдилища, и въ Министерския съветъ ще се разрешатъ веднажъ завинаги. Тази година, обаче, ни се изтъкнаха пакъ същитѣ мотиви отъ почитаемия Министерски съветъ. Лано това да бѣде последната година, когато се изтъкватъ тѣзи аргументи, и да дочакаме бюджетопроекта за 1942 г. така изгответъ, че да се задоволятъ крещящитѣ нужди на нашитѣ села отъ околийски съдилища.

Председателъ Никола Логофетовъ: Има думата народниятъ представител г-нъ Маринъ Тютюнджиевъ.

Маринъ Тютюнджиевъ: (Отъ трибуната) Г-да народни представители! Бюджетътъ на Министерството на правосъдието, въ сравнение съ бюджетитѣ на другитѣ министерства, е малкъ по размѣръ на предвиденитѣ кредити, обаче е единъ отъ най-важнитѣ бюджети за устройството, за организацията на нашата държава, защото Министерството на правосъдието има назначението да даде въра на нашия народъ въ силата на закона и да създаде у него убеждението, че въ страната съществува истински правъ редъ. Така че Министерството на правосъдието има неимоверно голѣмо значение за закрепването на нашата държава.

Азъ ще повдигна нѣколко въпроса, които правиятъ редъ на нашата страна изнася и иска разрешението имъ. Това сѣ въпроси, които не сѣ слизали отъ сцената, които сѣ занимавали всички правници въ нашата страна. Нѣкои отъ тѣзи въпроси бѣха сложени на разглеждане и разрешение при разискванията по измѣнението прети нѣколко дни на закона за устройството на съдилищата, но получиха злополучно разрешение. Ние сме свидетели сега на силно недоволство, на силенъ протестъ отъ страна на правници противъ неправилното разрешение на тѣзи въпроси. И макаръ че тѣзи въпроси бѣха разрешени, както казахъ, преди нѣколко дни, азъ смѣтамъ, че ние трѣбва постъпивно да държимъ будно вниманието на обществото по тѣхъ и да искаме повторното имъ разрешаване.

Единъ отъ тѣзи въпроси, чието разрешение извика голѣмо недоволство въ срѣдата на българскитѣ правници, особено въ срѣдата на българскитѣ адвокати, е въпросътъ за подвижното, или тѣй нареченото амбулантно правосъдие.

Г-да народни представители! Ние желаемъ да дадемъ на народа евтино и добро правосъдие. Ние правимъ правосъдието таково, като доближаваме съдилищата до народа. Туй доближаване, обаче, на съдилищата до народа не трѣбва да става за смѣтка на качеството на правосъдието. Когато децентрализираме правосъдната организация въ нашата страна, ние доближаваме съдилищата до народа и правимъ правосъдието по-евтино, но когато правимъ съдилищата подвижни, всѣщностъ ние причиняваме две голѣми злини на нашия народъ: първо, не правимъ правосъдието по-евтино и, второ, решително влошава качеството на правосъдието.

Не правимъ правосъдието по-евтино, защото, когато движимъ съдилищата отъ градъ на градъ или отъ село на село, ние принуждаваме съдещитѣ се да си ангажиратъ адвокати отъ центъра, да ги водятъ въ малкитѣ пунктове, където се гледатъ дѣлата, и поради това да имъ плащатъ по-скъпо, отколкото биха имъ платили, ако биха отишли въ центъра, където е седалището на съдилището. Представете си, какво ще бѣде положението днесъ, когато областниятъ съдъ може да гледа вънъ отъ седалището си не само наказателни дѣла, както бѣше по-рано, но и граждански дѣла, съгласно новитѣ измѣнения въ закона за устройството на съдилищата. Ние изтъкнахме, че въ такива случаи, когато се разглеждатъ дѣла вънъ отъ седалището на съда, съдътъ нѣма да има добри условия за правилно разрешение на спороветѣ, защото ще му липсва правна литература за справки при разглеждане на разнитѣ спорове, които могатъ да се появятъ. Освенъ това, както казахъ, въ такива случаи ще се гледатъ не само апелативни дѣла, които сѣ гледани вече въ околийскитѣ съдилища, но и първостепенни граждански дѣла, които сѣ свързани съ грамадни интереси. За апелативнитѣ дѣла това е втора и

последна инстанция и обикновено съдещитѣ се търсятъ адвокати отъ центъра, защото дирятъ по-добра правна заплата. Ами какво ще кажете за първостепеннитѣ граждански дѣла? Естествено е, че всички съдещи се по-такова дѣла сѣщо ще бѣждатъ принудени да търсятъ адвокати отъ центъра, отъ мѣстонахождението на съда. Ще бѣде ли тогава по-евтино правосъдието за тѣзи, до които искаме да го доближимъ? Очевидно е, че правосъдието става по-скъпо.

Но освенъ това, г-да народни представители, качеството на правосъдието въ такива случаи се окончателно понижава. Азъ ще ви наричамъ каква е картината въ такива случаи на амбулантно правораздаване. Отива съдътъ въ единъ околийски центъръ или въ единъ селски центъръ, съдѣитѣ нѣма къде да спятъ, отиватъ по квартири и подаватъ въ къщитѣ на хора, които на другия денъ ще се явятъ предъ тѣхъ за се съдятъ. Устройва се вечеря на съдѣитѣ, тѣ отиватъ на вечерята, и на другия денъ, когато се гледа дѣлото, тѣ се чулятъ, когато виждатъ на подсъдимата скамейка нѣкои отъ тѣзи, които сѣ плащали разноситѣ за вечерята. Или отиватъ съдѣитѣ въ трѣти пунктъ и нѣкои отъ по-младитѣ адвокати, на бърза ръка прегледавъ дѣлото, изпълнява ролята на домакинъ на съда и бърза да череди печенето на агнето, което ще се яде, защото нѣма къде съдѣитѣ да се нахранятъ; и съдѣитѣ гледатъ по-бързо да се освободятъ отъ разглеждането на дѣлото, за да се справятъ съ метнатото въ пещта агне.

Ами какво ще кажете за удобствата на съдѣитѣ вечерята, когато ще трѣбва да приготвятъ дѣлата си за другия денъ? Съдѣитѣ, при условията, при които той ежедневно живѣе и работи, си е наредилъ начинъ за проучване на дѣлата за следния денъ, но при условията, при които се раздава амбулантното правосъдие, нему свършено му липсва възможността за правилно и добро проучване на дѣлата.

Затова азъ казвамъ, че е очевидно, че амбулантното правосъдие понижава окончателно качеството на правораздаването. Всѣки камъкъ тежи на своето мѣсто. Ние искаме въ съдилищата да има по-тържествена обстановка, за да издигнемъ авторитета на съдѣитѣ, и затова искаме да въведемъ униформа за съдѣитѣ — съ външния си видъ съдѣитѣ да внушава повече уважение, повече респектъ, да има повече тежестъ спрямо съдещитѣ се. Какво остава отъ всичкия този стремежъ да се повиши авторитетътъ и престижътъ на съда и чрезъ външния видъ на съдѣитѣ, щомъ пращаме съдѣитѣ амбулантно да раздаватъ правосъдие отъ село на село, отъ градъ на градъ?

Азъ смѣтамъ, г-да народни представители, че това е твърде важенъ проблемъ и че той, макаръ че получи разрешение прети нѣколко дни, не трѣбва да слиза отъ сцената и ще трѣбва наново да бѣде поставенъ на разискване, за да получи правилно разрешение, та да имаме истинско правораздаване въ нашата страна.

Втори въпросъ, който тоже бѣше повдигнатъ при разглеждане на законопроекта за измѣнение и допълнение на закона за устройството на съдилищата и който трѣбва да получи друго разрешение, защото тогава не получи правилно разрешение, е въпросътъ за несмѣняемостта на прокуроритѣ. Г-да! Вѣрно е, че у насъ има несмѣняемостъ на съдѣитѣ, но пълно и истински независимото правосъдие нѣма да имаме дотогава, докогато не въведемъ несмѣняемостъ на прокуроритѣ. Прокуроритѣ сѣ, които повдигатъ обвиненията, но въ много случаи предъ съда нѣма да излизатъ обвинения, които трѣбва да се повдигнатъ и по които съдътъ трѣбва да каже своята дума за деянията на известни лица, докато нѣмаме несмѣняемостъ и на прокуроритѣ, които да гарантира тѣхната независимостъ. Този въпросъ отъ дълги години стои откритъ. Той не трѣбва да слиза отъ сцената и днесъ. Азъ смѣтамъ, че той чакъ своето разрешение.

Трети въпросъ, който сѣщо така трѣбва да получи разрешение, е въпросътъ за правната помощ на съдещитѣ се. Навремето, когато въ България нѣмаше достатъчно юристи, правната помощ на съдещитѣ се даваше отъ адвокати, които нѣмаха достатъчна юридическа подготовка. Тгава и лица безъ юридическо образование бѣха получили правото да адвокатствуватъ. Днесъ, обаче, когато имаме достатъчно юристи, когато имаме Държавенъ университетъ, който дава отлична юридическа подготовка на българскитѣ младежи, нѣма мѣсто за съществуване и за даване работа въ тази областъ и на лица, които нѣматъ юридическа подготовка. Въ миналото бѣха дадени на нѣкои лица права на помощникъ-адвокати и на просбписци и ходатаи. Помощникъ-адвокатитѣ вече почти изчезнаха, защото отдавна се престана да се даватъ такива права на нови хора, но просбписци и ходатаи продължава да има. Като имаме предвидъ, че тѣ нѣматъ никаква юри-

дическа подготовка, можете да си представите каква правна помощ получават от тях съдебните се. Нелепо е да се вземат по-решителни мърки срещу това, тъй да кажа, паразитно състояние при правораздаването у нас.

Аз съмтам, че ние можем да вземем мърки, без да посегнем на придобитите права на правосъдието и на ходатаите, без да унищожаваме това състояние засега. Може да се установи, што всички молби, които се подават по граждански и наказателни дела, да бъдат приподписвани от адвокат, както е постановено това въ исканите молби при първостепенни граждански дела. Съ такова постановление ще се отнеме възможността на тези некомпетентни хора да правят граматна пакост на съдебните се, като завеждат твърде лошо граждански или наказателни дела пред съдилищата и провалят ценни интереси на съдебните се.

Най-после, г-да народни представители, искам да кажа няколко думи и по въпроса, който постави г-нъ Андреев — за духовното правосъдие и за брачното право въ нашата страна. Г-да! Максима е, повтаряна от мнозина, че семейството е основата на обществото и на държавата. Следователно, държавата, ако иска да бъде добре организирана, здраво организирана, има длъжността да организира основната си клетка — семейството. Въ това отношение ние нмаме пълно законодателство. Ние имаме наченки от законодателство, което засяга отделни проблеми от семейния живот. Основните въпроси на семейството, обаче, не сж разрешени окончателно с пълни и систематизирани законоположения. Ние имаме закон за лицата, който засяга семейното право; имаме закон за припознаване на незаконни родените деца, който засяга семейното право; имаме закон за усиняването; имаме закон за издръжка, прокаран през 1937 г. Но всички тези закони разглеждат отделни проблеми от семейния живот у нас. Ние нмаме един основен закон, който да разглежда пълно всички проблеми на семейството, на брака.

Та вижте при какви условия се сключват браковете въ нашата страна! При едни условия се сключва брак между източно-православни — според екзархийския устав; при други условия се сключва брак между мохамедани; при трети условия се сключва брак между евреи, протестанти, католици и пр. — най-разнообразни условия за сключване на бракове. На много места вие ще видите купчина случаи на сключване бракове. Някои българи от източно-православна вяр изповядание искат да сключат брак при условия които не сж позволени от нашия екзархийски устав. Тогава те на бърза ръка се обявяват за протестанти или за католици и пр. и сключват брак. Може ли да се допуска такава аномалия? Докога ще продължава това положение?

Вижте пък как се третира жената от различните вфпроизводства и при какви условия става разторгането на брака. Мохамеданите имат семейно, брачно право, съвършено различно от нашето, изработено при условията на живота въ арабските пустини. Евреите сщо имат брачно право съвършено различно от нашето. Как може да се допуска сместването на различни правни норми въ брачното право у нас когато сме един народ, едно население, което живее при едни и сщи условия? Зщо трябва да търпим това разноречие, това противоречие, тази анархия въ брачното право на нашата страна? Трябва да се тури край на това положение. Трябва да се създаде еднакво брачно право въ нашата страна за всички вфпроизводства, защото всички, които живеят въ тази страна, сж нейни поданици и сж части от едно плъ, което съставлява българската нация, българския народ. Този народ трябва да има еднакво брачно и семейно право за всички свои членове.

Независимо от това, г-да народни представители, да ви напомням ли за условията, при които се раздава правосъдие при разторгането на бракове? Казах се няколко думи от г-нъ Андреев за духовното правосъдие у нас. Аз ще се въздържа, г-да, да кажа по-тежки думи за духовното правосъдие у нас, не искам да хвърлям упреци и обиди към него, каквито мнозина може би основателно могат да отправят. Но аз чувствавам, спом, че въ България продължава да съществува този начин на правораздаване, който имаме въ духовните съдилища — от хора неористи, които нмават никаква юридическа подготовка, които пмат необходимото съзнание за голмата длъжност, за високата пост, който заемат като съдии. Вие можете да си представите какво е качеството на правосъдието, което се раздава там. При това чувство за правов ред, което съществува въ нашия народ, и при резултатите, които се получават от духовните съдии,

лиша, хората, които отиват въ тия съдилища, излизат съ убеждението, че въ тях не само нма правосъдие, но има нещо много гнило, което не може да се търпи въ една държава въ XX век, която е въ срдата на европейската цивилизация.

Трябва да се свърши съ духовните съдилища. Това не е нахърнение на правата на църквата, г-да! Аз съмтам, че това е един въпрос на нашата държава. Тоя въпрос трябва да бъде изет въ рцетъ на нашата държава, както е въ всички страни на Европа. От всички цивилизовани страни на Европа само България и Югославия сж останали съ старото духовно правосъдие. Както всички останали страни въ Европа, така и ние трябва да приемем, брачните дела да бъдат от компетенцията на гражданските съдилища, за подготовката и достойнството на които нма никакво съмнение въ нашия народ. Аз апелирамъ тоя въпрос да бъде сложен на обсъждане и скорошно разрешение. Съ това ще допринесем твърде много за закрепване на правния ред въ нашата страна. (Ржкоплъскания)

Председател Никола Логофетов: Има думата г-нъ министърът на правосъдието.

Министър Васил Митакъв: Уважаеми г-да народни представители! На първо място аз благодаря на г-да народните представители, които взеха думата по бюджетопроекта на Министерството на правосъдието и казаха своето мнение по него. Нма нужда пред това събрание да разпоявам какво е значението на правосъдието за държавата и, следователно, какво е значението на бюджета, който е поставенъ днес на гласуване. Аз искамъ, обаче, да се спра върху няколко въпроси, които се повдигнаха тук от г-да народните представители, които гозориха.

Г-нъ Андреев повдигна два въпроса: първо, въпроса за недвижимата собственост въ новите земи и, второ, въпроса за уреждане по законодателен ред на брака, или, както го нарекоха други — въпроса за брачното право въ страната ни.

По първия въпрос трябва да ви кажа, както забелязахъ на г-нъ Андреев, че въ Министерството на правосъдието има вече приготвен окончателен проект за уреждане на недвижимата собственост въ новите земи и то по един начин радикален, въ смисъл, че въ тези места на нашата територия се ликвидира окончателно съ усвоената досега преходна система и се премива към общото право, т. е. земята по отношение на собствеността се подчинява напълно на общия режим, който е въведен въ цялата друга територия на царството. Така че въ това отношение можем да бъдемъ спокойни. Остава само законопроектът да бъде внесен въ Камарата, да бъде обсъден от вас и приет. Съ това, съмтам, че този въпрос един път завинаги ще бъде ликвидиранъ.

Върно е, че разрешението му се бази твърде много, обаче причините за това, трябва да кажа, не лежат въ Министерството на правосъдието, което е имало винаги грижата да го уреди, а другде. Тия причини, съмтам, вече не съществуват. И порази това тоя въпрос е поставен на дневен ред и скоро ще бъде разрешенъ.

По втория въпрос — за брачното право въ страната, който бй повдигнат на свой ред и от г-нъ Тютюнджиев, ще кажа следното. Въпросът за брачното право въ България не е нов. Той се повдига от няколко години насам. Доколкото аз зная, за първа път той се постави въ един от съборите на правниците у нас, въ който се четоха дори реферати и кореферати по него. Обаче от тогава и досега тоя въпрос не е намбрил законодателно разрешение.

Този въпрос от саоя страна обхваща въ себе си два други принципни въпроси: въпроса за сключването на брака и въпроса за разторгането на брака. По първия въпрос ще кажа, че не сж настъпили, според мене, у нас още условията, за да премнем към гражданския брак. И затова доколкото зависи от мене, аз нмамъ намърение да ви занимавамъ съ подобенъ законопроект.

Що се касае, обаче, до другия въпрос, който се сключва въ въпроса за брака а именно въпросът за развода, трябва да ви кажа че не само Министерството на правосъдието, но и Св. Синодъ намира, че е нужно да се направят известни подобрения известни усъвършенствувания въ съществуващата процедура по бракоразводните дела. За тая неж министърът на правосъдието,

една комисия, която въ този момент работи върху глава трета отъ екзархийския уставъ. Когато комисията привърши своята работа и бжде готова съ своя проектъ — надѣвамъ се, че това ще бжде скоро — той ще ви бжде представенъ за одобрение.

Съ уреждането на въпроса за процедурата по бракоразводнитъ дѣла и за подобрието състава на духовнитъ сѣдилища

Дени Костовъ: Подобрието на състава е единъ палиативъ безъ всѣкакво значение.

Министъръ Василь Митакъвъ: Касае се до процедурата и до подобрието на състава. Въ състава на духовнитъ сѣдилища ще влѣзатъ — така се предполага — лица съ юридическо образование и съ високъ служебенъ цензъ, съ цензъ почти равенъ на тоя на касационнитъ сѣдии. Също така ще се подобри и процедурата. Ако въ тия две отношения се направятъ нужнитъ подобрения, струва ми се, че ще имаме сравнително много по-добро духовно правосъдие, отколкото досега. Това съ схващанията на министерството, а това е схващането и на самата духовна властъ.

Повдига се въпросъ за откриване на нови околийски сѣдилища. Г-да народни представители! Въ този моментъ въ моята папка азъ имамъ искания за откриване на 14 околийски сѣдилища. Съ този въпросъ азъ занимахъ Министерския съветъ, докладвахъ му всички тия искания и основанията на които почизатъ, обаче Министерскиятъ съветъ намѣри, че не съ налице условията за откриване на исканитъ сѣдилища. Сѣмѣла се, че за да се открие едно околийско сѣдилище и да оправдае то своето съществуване, абсолютно необходимо е да има най-малко 1.200 дѣла въ годината — норма, установена отъ практиката и опита.

Всички тия искания за откриване на сѣдилища, 14 на брой — нѣма да ви ги споменавамъ поотдѣлно, за да спестя времето ви — не отговарятъ на това условие. Вѣрно е, обаче, че за нѣкои отъ тѣхъ има далечно мнение отъ областнитъ сѣдилища, че могатъ да се откриятъ. Обаче, отъ гледна точка на работата, която има да извършватъ тия сѣдилища, тѣ не достигатъ до установената норма и затова Министерскиятъ съветъ не се съгласи да бждатъ открити. Давамъ, обаче, обещание тукъ, че ще се направятъ нови проучвания, доколкото това е възможно при даннитъ и способитъ, съ които може да разполага министерството, и тия сѣдилища, които биха оправдали своето съществуване, ще бждатъ открити, ако не сега — въ бжде. Въ този моментъ, обаче, тия данни съ недостатъчни и, следователно, не може да се направи друго, освенъ това, което казахъ — всички тия молби да бждатъ оставени неудовлетворени.

Г-нъ Тютюнджиевъ повдигна въпроса за амбулантнитъ сѣдилища. Най-напредъ, г-да народни представители, трѣбва да ви кажа, че този терминъ неправилно се употребява. Тукъ не се касае за никакви амбулантни сѣдилища. Тоя терминъ е останалъ отъ времето, когато, преди много години, съ законъ бѣха създадени такива сѣдилища, и то не въ лицето на областнитъ сѣдилища, а въ лицето на околийскитъ сѣдилища. Касае се до друго нѣщо — до вземане на известни мѣрки, които да направятъ по-евтино правораздаването за сѣдещитъ се. Въ това отношение процедурата предвижда нѣколко нѣща. Между тѣхъ, отъ съдоустройствена гледна точка, е и това постановление на закона, по силата на което областнитъ сѣдилища за разглеждането на нѣкои дѣла отиватъ на самото мѣсто.

Има въпроси, г-да народни представители, по които никой пътъ не може да има едно задоволително разрешение за всички. Такъвъ е и този въпросъ. Докато имаме старото положение, всички околийски центрове и по-специално господа адвокатитъ въ тѣхъ бѣха недоволни отъ това, че областнитъ сѣдилища не отиватъ на самото мѣсто да разглеждатъ и граждански дѣла, които ги интересуваха, дори въ по-голяма степенъ съ наказателнитъ дѣла. Сега, като възприехме положението, че областнитъ сѣдилища могатъ да отиватъ да разглеждатъ и граждански дѣла, язи се друго недоволство.

Това е въпросъ, както виждате, който не може да обедини около себе си всички. Ние направихме това, което отговаря, споредъ мене, на интереса на болшинството и най-вече на интереса на населението. Сѣмѣтамъ, че въ това отношение законътъ за измѣнение и допълнение на за-

кона за устройството на сѣдилищата е добъръ и прелви-денитъ въ бюджетопрокта разходи за доближаване на сѣда до народа трѣбва да бждатъ приети.

Постави се и въпросътъ за несмѣняемостта на прокуроритъ. Това е единъ въпросъ, който отъ много години, може би повече отъ 20 години, не слиза отъ дневния рѣтъ на конгреситъ на сѣдитъ и на адвокатитъ, а и тукъ винаги при дебатитъ по бюджета на Министерството на правосъдието е билъ повдиганъ.

Лично азъ съмъ поддържалъ тезата за несмѣняемостта на прокуроритъ. Обаче, г-да, ще се съгласите, че времената, въ които живѣемъ, съ такива, че не бихме могли да отидемъ толкова далечъ въ желанието си, въ нашата привързаностъ къмъ принципа на несмѣняемостта на сѣдитъ, за да дадемъ тая несмѣняемостъ и на прокуроритъ. Поне засега ще трѣбва да изоставимъ този въпросъ, въ очакване на друго, по-благоприятно време за него. Азъ най-много бихъ се радвалъ, когато тази реформа ще се осъществи.

Повдигна се най-после и въпросътъ за тѣй наречената правна помощ, която се дава отъ прошенонисцитъ. На този въпросъ, споредъ мене, се отдава по-голямо значение, отколкото той вслѣдствие има. Касае се до единъ видъ помощници на правосъдието, които си отиватъ. Днесъ въ България не вървамъ да има повече отъ 100—200, максимумъ 300 души прошенонисци. И това съ хора повече надъ 55-60 годишна възраст. Още въ закона за устройството на сѣдилищата отъ 1925 г. се предвидѣ, че нози просбонисци нѣма да се допускатъ. И действително, отъ тогава досега нито единъ не е допуснатъ. Тѣзи пъкъ, които съ заварени, вече съ въ напреднала възраст.

Намира се, обаче, че дадената компетенция на просбонисцитъ била много висока. Азъ съмъ на противно мнение. Тая категория скромни помощници на правосъдието, която нѣкога, когато нѣмаше достатъчно адвокати, вършеше полезна работа, имаше право да дава помощъ по дѣла и спорове до 1000 л. златни. Сега а нея е дадено право да дава такава помощъ само до 10.000 л., което е една трета отъ нейната стара компетентностъ. Това е. Има и нѣкои други малки работи, които й съ повѣрени споредъ нейнитъ сили и качества, но нищо повече. Мене ми се струва, че въ това отношение критикитъ, които направи г-нъ Тютюнджиевъ, не съ оправдани. Колкото теоретично да съ правилни, фактически, отъ гледна точка на фактитъ, тѣзи бележки и тази опозиция въ случая съ неумѣстни.

Това съ, прочее, бележитъ, г-да народни представители, които се направиха по бюджетопрокта и на които азъ имамъ честта да ви отговоря.

Отъ своя страна азъ нѣма какво да прибавя. По всички почти въпроси въ комисията се разисква твърде много. Ще ви моля да приемете бюджетопрокта тѣй, както ще ви се докладва. (Ржкопѣлскания)

Председателъ Никола Логофетсвъ: Общитъ разисквания по бюджетопрокта на Министерството на правосъдието съ приключени.

Ще пристѣпимъ къмъ приемане на бюджетопрокта параграфъ по параграфъ.

Моля г-на докладчика да го прочете.

Докладчикъ Жико Струнджевъ: (Чете)

„Б Ю Д Ж Е Т Ъ

за разходитъ по Министерството на правосъдието.
Глава I.

А. Лични разходи:

§ 1. Заплата на личния съставъ по цѣлото ведомство (Вижъ объяснителната таблица) — 149.185.000 л.

Въ объяснителната таблица къмъ § 1 съ направени отъ бюджетарната комисия следнитъ измѣнения:

На стр. 9, въ „Инспекторатъ“, заплатата на главния сѣдебенъ инспекторъ отъ 9.300 л. се увеличава на 9.900 л.; заплатитъ на 4 инспектори на сѣдитъ-изпълнители, вмѣсто 4.940 л. месечно, ставатъ 4.940-5.560 л. месечно.

На сѣщата страница „Кодификационенъ съветъ“ съ трима секретари съ месечна заплата 8.560 л. и единъ машинописецъ съ месечна заплата 1.730 л. се заличаватъ и се предвижда „съветъ по законодателството“ съ единъ председателъ съ месечна заплата 9.900 л., 4 членове съ месечна заплата по 8.560 л. и единъ дѣловодител-машинописецъ съ месечна заплата 2.180 л.

На стр. 10, въ „Върховен касационен съд“, увеличава се заплатата на 7 председатели на отделения от 9.300 л. на 9.900 л.; увеличава се заплатата на главния прокурор от 9.300 л. на 10.500 л.; добавя се забележка: „Главният прокурор при Върховния административен съд получава същата основна месечна заплата — 10.500 л., каквато получава главният прокурор при Върховния касационен съд“.

На същата страница, „Апелативни съдилища — софийски“, увеличава се заплатата на председателя от 9.300 л. на 9.900 л.; увеличава се броят на членовете от 18 на 20, на подсекретарите от 10 на 11 и на писарите от 9 на 10.

На същата страница, въ Пловдивския апелативен съд, увеличава се заплатата на председателя от 9.300 л. на 9.900 л.

На стр. 11, въ Русенския апелативен съд, увеличава се заплатата на председателя от 9.300 л. на 9.900 л.; намалява се броят на членовете от 18 на 16, на подсекретарите от 9 на 8, на писарите от 9 на 8 и на заместник-прокурорите от 4 на 3.

На същата страница, въ Бургаския областен съд, увеличава се заплатата на председателя от 6.590 л. на 7.050 л.; също увеличава се заплатата на съдийте-следователи от 5.330 л. на 5.560 л.

На стр. 12, въ Варненския областен съд, увеличава се заплатата на председателя от 6.590 л. на 7.050 л., а на съдийте-следователи от 5.330 л. на 5.560 л.

На същата страница, въ Видинския областен съд, увеличава се заплатата на председателя от 6.590 л. на 7.050 л.; намалява се броят на подсекретарите от 5 на 4 и на писарите от 6 на 5. За съдийте-следователи се добавя, че един е за Кула, и им се увеличават заплатите от 5.330 л. на 5.560 л.

На същата страница, въ Врачанския областен съд, увеличава се заплатата на председателя от 6.590 л. на 7.050 л.; увеличава се броят на подсекретарите от 5 на 6; увеличават се заплатите на съдийте-следователи от 5.330 л. на 5.560 л.

На стр. 13, въ Горноджумайския областен съд, увеличава се заплатата на председателя от 6.590 л. на 7.050 л.; намалява се броят на съдийте-следователи от 2 на 1, като се заливат думите „Горна-Джумая и Неврокоп“; увеличава се заплатата на съдия-следовател от 5.330 л. на 5.560 л.; намалява се броят на секретарите от 2 на 1 и на прислужниците от 2 на 1.

На същата страница, въ Добричкия областен съд, увеличава се заплатата на председателя от 6.590 л. на 7.050 л., а заплатите на съдийте-следователи — от 5.330 л. на 5.560 л.

На същата страница, въ Кюстендилския областен съд, увеличава се заплатата на председателя от 6.590 л. на 7.050 л.

Въ Дупница се открива областен съд съ едно отделение и се предвижда:

1 председател с месечна заплата 7.050 л., 2 членове с месечна заплата по 4.940 л., 1 секретар, той и касиер и дъловодител на бюро за съдимост, с месечна заплата 2.350 л., 1 подсекретар с месечна заплата 2.180 л., 1 архивар-регистратор с месечна заплата 1.810 л., 1 дъловодител-призовкар с месечна заплата 1.810 л.; двама писари с месечна заплата по 1.730 л.; 1 прислужник с месечна заплата 1.380 л., 1 раздавач на призовки с месечна заплата 1.560 л., 1 прокурор с месечна заплата 6.050 л., 1 секретар на прокурора с месечна заплата 1.940 л., 1 прислужник с месечна заплата 1.380 л., 1 съдия-следовател с месечна заплата 5.560 л., 1 секретар на съдия с месечна заплата 1.940 л. и 1 прислужник с месечна заплата 1.380 л. — всичко 17 души, за които се предвижда общ кредит за годината 596.760 л.

На стр. 13, въ „7. Кюстендилски (2 отделения)“, заплатата на председателя се увеличава от 6.590 л. на 7.050 л.

На стр. 14, пакъ за същия съд, увеличена е заплатата на съдийте-следователи от 5.330 л. на 5.560 л. Намалява се броят им от 2 на 1. Намалява се секретарите от 2 на 1 и на прислужниците също от 2 на 1.

На стр. 14, въ „8. Кърджалийски (1 отделение)“.

Увеличава се заплатата на председателя от 6.590 л. на 7.050 л. Увеличава се заплатата на съдия-следовател от 5.330 л. на 5.560 л.

На същата страница, въ „9. Ловченски (1 отделение)“ Увеличава се заплатата на председателя от 6.590 л. на

7.050 л. Увеличават се подсекретарите от 3 на 4. Увеличава се заплатата на съдия-следовател от 5.330 л. на 5.560 л.

На същата страница, въ „10. Ломски (1 отделение)“. Увеличава се заплатата на председателя от 6.590 л. на 7.050 л. Увеличава се заплатата на съдия-следовател от 5.330 л. на 5.560 л.

На стр. 15, въ „11. Орфховски (1 отделение)“.

Увеличава се заплатата на председателя от 6.590 л. на 7.050 л. Увеличава се заплатата на съдия-следовател от 5.330 л. на 5.560 л.

На същата страница, въ „12. Пазарджишки (2 отделения)“.

Увеличава се заплатата на председателя от 6.590 л. на 7.050 л. Увеличава се заплатата на съдийте-следователи от 5.330 л. на 5.560 л.

На същата страница въ „13. Пловдивски (4 отделения)“.

Увеличава се заплатата на председателя от 6.590 л. на 7.050 л. Увеличава се заплатата на съдийте-следователи от 5.330 л. на 5.560 л.

Открива се нов съд въ Неврокоп съ 1 отделение и съ следния състав:

„Неврокоп (1 отделение)“

— 1 Председател	7.050	84.600	84.600
— 2 Членове	4.940	59.280	118.560
— 1 Секретар, той и касиер и дълов. на бюро за съдимост	2.350	28.200	28.200
— 1 Подсекретар	2.180	26.160	26.160
— 1 Архивар-регистратор	1.810	21.720	21.720
— 1 Дъловодител-призовкар	1.810	21.720	21.720
— 2 Писари	1.730	20.760	41.520
— 1 Прислужник	1.380	16.560	16.560
— 1 Раздавач на призовки	1.560	18.720	18.720
— 1 Прокурор	6.050	72.600	72.600
— 1 Секретар на прокурора	1.940	23.280	23.280
— 1 Прислужник	1.380	16.560	16.560
— 1 Съдия-следовател	5.560	66.720	66.720
— 1 Секретар на съдия	1.940	23.280	23.280
— 1 Прислужник	1.380	16.560	16.560
3 17	—	—	588.480

На стр. 16, въ „14. Плевенски (3 отделения)“.

Увеличава се заплатата на председателя от 6.590 л. на 7.050 л.; увеличава се броят на писарите от 2 на 3 и се увеличава заплатата на съдийте-следователи от 5.330 л. на 5.560 л.

На същата страница, въ „15. Разградски (1 отделение)“.

Увеличава се заплатата на председателя от 6.590 л. на 7.050 л.; увеличава се броят на писарите от 2 на 3; увеличава се заплатата на съдия-следовател от 5.330 л. на 5.560 л.

На стр. 17, въ „16. Русенски (2 отделения)“.

Увеличава се заплатата на председателя от 6.590 л. на 7.050 л.; увеличава се заплатата на съдийте-следователи от 5.330 л. на 5.560 л.

За съдебната палата се предвижда 1 библиотекар с месечна заплата 1.810 л., а се намалява броят на телефонистите от 2 на 1.

На същата страница, въ „17. Свищовски (1 отделение)“.

Увеличава се заплатата на председателя от 6.590 л. на 7.050 л.; увеличава се заплатата на съдия-следовател от 5.330 л. на 5.560 л.

На същата страница, въ „18. Севлиево (1 отделение)“.

Увеличава се заплатата на председателя от 6.590 л. на 7.050 л.; увеличава се заплатата и на съдия-следовател от 5.330 л. на 5.560 л.

На стр. 18, въ „19. Силистренски (2 отделения)“.

Увеличава се заплатата на председателя от 6.590 л. на 7.050 л.; увеличава се заплатата на съдийте-изпълнители от 5.330 л. на 5.560 л.

На същата страница, въ „20. Софийски (9 отделения)“.

Броят на членовете се увеличава от 25 на 28, като се добавя една забележка, че един от членовете се плаща по бюджета на фонда „Обществена осигуровка“ при Дирекцията на труда. Увеличени са също заместник-прокурорите от 7 на 9. Увеличава се и заплатата на съдия-следовател за Ботевград от 5.330 л. на 5.560 л.

На стр. 19, въ „За Софийската съдебна палата“ се увеличава броят на чистачките на паркета от 3 на 5; броят на прислужниците от 8 стаза на 10 и броят на чистачките от 40 — на 50.

На същата страница, въ „21. Старозагорски (2 отдѣления).“

Увеличава се заплатата на председателя отъ 6.590 л. на 7.050 л.; броятъ на раздавачитѣ на призовки се увеличава отъ 1 на 2, а заплатата на сѣднитѣ-следователи се увеличава отъ 5.330 л. на 5.560 л.

На същата страница, въ „22. Сливенски (1 отдѣление).“

Увеличава се заплатата на председателя отъ 6.590 л. на 7.050 л. и заплатата на сѣдния-следователъ — отъ 5.330 л. на 5.560 л.

На стр. 20, въ „23. Трънски (1 отдѣление).“

Увеличава се заплатата на председателя отъ 6.590 л. на 7.050 л. и заплатата на сѣдния-следователъ — отъ 5.330 л. на 5.560 л.

На същата страница, въ „24. Търновски (3 отдѣления).“ Увеличава се заплатата на председателя отъ 6.590 л. на 7.050 л. и заплатата на сѣднитѣ-следователи — отъ 5.330 л. на 5.560 л.

На същата страница, въ „25. Хасковски (2 отдѣления).“

Увеличава се заплатата на председателя отъ 6.590 л. на 7.050 л. и заплатата на сѣднитѣ-следователи — отъ 5.330 л. на 5.560 л.

На стр. 21, въ „26. Шуменски (2 отдѣления).“

Увеличава се заплатата на председателя отъ 6.590 л. на 7.050 л.; броятъ на писаритѣ се увеличава отъ 5 на 6, а заплатата на сѣднитѣ-следователи се увеличава отъ 5.330 л. на 5.560 л.

На същата страница „27. Ямболски (2 отдѣления).“ Увеличава се заплатата на председателя отъ 6.590 л. на 7.050 л. и заплатата на сѣднитѣ-следователи — отъ 5.330 л. на 5.560 л.

На стр. 24, въ „17. Видинско.“

Броятъ на подсекретаритѣ се увеличава отъ 2 на 3; броятъ на писаритѣ — отъ 4 на 5 и броятъ на прислужниците — отъ 2 на 3.

На стр. 25, въ „23. Добричко.“

Намалява се броятъ на замѣстникъ-околийскитѣ сѣдници, които отъ 2 ставатъ 1, и броятъ на подсекретаритѣ, които отъ 3 ставатъ 2.

На стр. 27, въ „36. Карнобатско.“

Увеличава се броятъ на подсекретаритѣ отъ 2 на 3.

На стр. 28, въ „39. Котленско.“

Предвижда се нова длъжностъ „1 подсекретаръ“, съ месечна заплата 1.940 л.

На същата страница, въ „41. Кубратско.“

Предвижда се нова длъжностъ „1 подсекретаръ“ съ месечна заплата 1.940 л., а броятъ на писаритѣ се намалява отъ 3 на 2.

На стр. 36, въ „82. Силистренско.“

Намалява се броятъ на замѣстникъ-околийскитѣ сѣдници отъ 2 на 1; на подсекретаритѣ отъ 3 на 2 и на писаритѣ отъ 3 на 2.

На стр. 40, въ „Допълнителни служители.“

Увеличава се броятъ на допълнителнитѣ членове отъ 90 на 92, а тоя на сѣдебнитѣ кандидати — отъ 180 — на 190.

На същата страница, по-долу, въ „Сѣдници-изпълнители.“

Добавя се по 1 сѣдия-изпълнителъ за: Св. Врачъ, Мездра и Сливница и броятъ имъ общо отъ 119 се увеличава на 122.

Увеличава се броятъ на секретарь-отчетниците отъ 87 на 90, а тоя на прислужниците — отъ 115 на 118.

Предвижда се длъжностъ „1 архиваръ“, плащанъ отъ Българската народна банка, съ месечна заплата 1.900 л.

Намалява се броятъ на писаритѣ за сѣдебно-изпълнителния участъкъ при Българската земеделска и кооперативна банка отъ 12 на 8, а броятъ на прислужниците при сѣдния отъ 6 на 1.

Създаватъ се нови 4 архизари за сѣдебно-изпълнителния участъкъ при Българската земеделска и кооперативна банка съ месечна заплата 1.900 л. одному и 5 раздавачи на призовки при сѣдния съ месечна заплата 1.560 л. одному.

На стр. 43, въ „21. Пазарджишки затворъ.“

Предвижда се „1 машинистъ-огнярь“ за 3 месеци съ месечна заплата 1.730 л.

На стр. 44 се добавя следниятъ текстъ и кредитъ:

„Секретаритѣ и подсекретаритѣ, които владѣятъ стенография, получаватъ по 200 л. месечна прибавка къмъ заплатата си, за която целъ се разрешава кредитъ 200.000 л.

Подсекретаритѣ при областнитѣ и околийски сѣдилища, съ висше юридическо образование, получаватъ по 300 л. месечна прибавка къмъ заплатата си, за която целъ се разрешава кредитъ 50.000 л.“

Съответно се поправятъ сборовѣтъ въ зръзка съ направенитѣ поправки.

Председателъ Никола Логофетовъ: По § 1 и таблицата къмъ него е постѣпило писмено предложение отъ народнитѣ представители: г-дата Найдень Райновъ, Стефанъ Стателовъ, Дѣлчо Тодоровъ, Дончо Узуновъ, д-ръ Божко Ковачевски и Петъръ Михалевъ, съ следното съдържание: (Чете) „Предлагаме, въ § 1 новопредвидениятъ кредитъ за областенъ сѣдъ въ гр. Дупница отъ лева 588.480 да се заличи и употреби за по-належащи нужди“.

Има думата народниятъ представителъ г-нъ Найдень Райновъ.

Найдень Райновъ: (Отъ трибуната) Г-да народни представители! Преди нѣколко дни бѣхме свидетели на две състезаваше се становища по закона за устройство на сѣдилищата: едното бѣше да се открие областенъ сѣдъ въ Дупница, другото бѣше да не се открива такъвъ. Азъ оправдавамъ напълно двѣтъ страни, които се състезаваха, защото тѣ иматъ всичкото заляжение да защитятъ на първо мѣсто мѣстнитѣ си интереси.

За да подпиша днесъ предложението за заличаване на този кредитъ, азъ се ржковидихъ само отъ клетвата, която ние дадохме тукъ предъ Царя, предъ Бога и предъ българския народъ, че по чиста съвѣсть и съ огледъ на най-неотложнитѣ нужди ще разрешаваме въпроситѣ. Азъ считамъ, че днесъ не е особено нужно да се открива областенъ сѣдъ въ Дупница, защото, ако застанете на площада въ гр. Дупница и се услухате, сигурно ще чуете гърмежитѣ на оржидията и трѣсъцитѣ на бомбитѣ между италианци и гърци и защото днесъ, още незавършили бюджета на държавата, ние сме сезирани отъ г-на министра на финанситѣ съ единъ извънреденъ кредитъ отъ 240 милиона лева за народната отбрана — напълно оправдано, и считамъ, че споръ по този въпросъ нѣма да има. Обаче считамъ сѣщо така, че абсолютно никаква нужда не налага въ този тежкъ моментъ, въ това време, пълно съ неизвестности, да хвърлимъ 600.000 л., за да откриемъ сега областенъ сѣдъ въ Дупница.

И изпълнявайки своя дългъ, така както ви казахъ и по-рано, въ съгласие съ клетвата, която съмъ далъ като народенъ представителъ, азъ правя това предложение и моля да заличимъ този кредитъ, защото сега има много други неотложни нужди, които трѣбва да покриемъ. Ние ще изпълнимъ нашата задача, като съобразяваме да дадемъ въ момента само тамъ, където не може да не се даде.

Моля ви, прочее, да приемете моето предложение, като за спокойствието на г-на министра на празосѣдието, следъ това гласуваме довѣрие на правителството. (Ржкоплѣскания)

Председателъ Никола Логофетовъ: Има думата народниятъ представителъ г-нъ Петъръ Савовъ.

Петъръ Савовъ: Г-да народни представители! Азъ нѣма да го нарека състезание на две групи, защото е подъ достоинството на хората, които представляватъ двѣтъ стан вища. Азъ ще го обсъдя накратко, съвършено обективно и пакъ съ огледъ на тая клетва, за която уважаемиятъ колега, преждеговорившия, каза.

Фискалниятъ въпросъ е разрешенъ, г-да, съ декларацията, направена днесъ въ бюджетарната комисия отъ г-на министра на финанситѣ, който каза: „Срещу 800-тъ хиляди лева — а не 600-тъ хиляди лева — необходими за обзавеждането на областния сѣдъ въ Дупница, азъ направихъ по бюджета на Министерството на правосѣдието съкращение въ сѣдния размѣръ“. Следователно, фактически, увеличение на разхода (Възражения) по бюджета на Министерството на правосѣдието нѣма да има нито съ единъ левъ. Това е по фискалната страна на въпроса. Нито единъ левъ, повтарямъ. Това е декларацията на г-нъ министъръ Божиловъ, направена днесъ въ бюджетарната комисия. (Възражения)

Единъ народенъ представителъ: Догодина ще искатъ 10 милиона лева.

Петъръ Савовъ: За догодина ще приказваме догодина, а сега за тая година ще приказваме.

Второто съображение, г-да. Азъ се обръщамъ къмъ уважаемитѣ колеги отъ болшинството, че следъ като тукъ въ пленума се дебатира по бюджета на Министерството на правосъдието и следъ като се изказаха мнения отъ дветѣ страни, ние не може да отнимемъ безъ внимание декларацията на г-на министра на правосъдието, потвърдена и днесъ въ бюджетарната комисиия, че въпросътъ, внесенъ въ комисиията, относно областния съдъ въ Дупница, е разрешенъ отъ цѣлия Министерски съветъ, безъ остатъкъ. (Възвращения) Моля, моля, ако искате поставете тогава въпросъ за довърне или недовърне на правителството. (Силни възвращения отъ д-ръ Б. Ковачевски и други народни представители)

Председател Никола Логофетовъ: (Силно звъни)

Петъръ Савовъ: Азъ смѣтамъ, че съ това предложение се иска да се минира положението на правителството.

Нѣкой народенъ представител: Нѣма подобно нѣщо. (Глъчка)

Председател Никола Логофетовъ: (Продължава да звъни)

Петъръ Савовъ: Въ името на запазване единството и престижа на Парламента и на декларацията, която ни се даде отъ г-на министра на правосъдието по всички принципи въпроси, поставени на правителството, азъ моля да се остави предложението безъ уважение, защото иначе ще трѣбва да приемемъ, че то е обосновано отъ подбуждения, които въ никой случай не трѣбва да ни ръководятъ. (Нѣкои народни представители ръкоплѣскаатъ)

Председател Никола Логофетовъ: Други записани оратори нѣма.

Г-да народни представители! Кредитътъ, заличаването на който се иска, е предвиденъ въ таблицата къмъ първия параграфъ на стр. 13.

Формално, направеното предложение би могло да се гласува, защото, съгласно чл. 19 отъ закона за бюджета, отчетността и предприятията това предложение е направено и въ комисиията, но по сѣщество азъ не мога да поставя на гласуване това предложение, основавайки се на постановлението на чл. 46 отъ правилника, споредъ който: „Не може да се поставятъ на гласуване предложения, съ които се измѣнятъ положения, създадени съ особени закони или които по своето естество“ — това има значение за случая — „се отнасятъ до единъ членъ отъ разглеждания законопроектъ, вече приетъ отъ Събранието“. Би значило, че ако поставимъ на гласуване това предложение, ще следва да измѣнимъ публикувания днесъ въ „Държавенъ вестникъ“ законъ за устройството на сѣдилищата, споредъ който се открива областенъ съдъ въ Дупница.

При това положение и съ тая мотивировка, направеното предложение не го гласувамъ. (Ръкоплѣскания)

По § 1 е постѣпило писмено предложение отъ народния представител г-нъ д-ръ Божко Ковачевски съ следното съдържание: (Чете) „По § 1 да се открие околийски съдъ въ Трекляно, Кюстендилско, отъ реализирани икономии по бюджета — кредитъ 186.960 л.“, какъвто околийски съдъ не е предвиденъ въ приетия преди нѣколко дни законъ за устройството на сѣдилищата.“

Ще гласувамъ или нѣма да гласувамъ това предложение, въ зависимостъ отъ тоза, което ще ми каже г-нъ министърътъ на финансите; дали е повдиганъ такъвъ въпросъ за увеличение на кредита по Министерството на правосъдието, относно Трекляно, Кюстендилско, защото въ стенограмитѣ, които ми се дадоха за заседанието на бюджетарната комисиия, нѣма нищо отбелязано.

Министъръ Добри Божиловъ: По формалния въпросъ, г-не председателю, азъ не мога, освенъ да се солидаризирамъ съ становището на Министерския съветъ, изразено преди малко отъ г-на министра на правосъдието. Правителството засега, въ тоя моментъ, не може да си даде съгласието за откриване на никакви околийски сѣдилища.

Председател Никола Логофетовъ: Повдиганъ ли е този въпросъ въ бюджетарната комисиия?

Министъръ Добри Божиловъ: Нека каже секретарътъ.

Сотиръ Яневъ: И въ бюджетарната комисиия, и въ комисиията по Министерството на правосъдието този въпросъ не е повдиганъ.

Председател Никола Логофетовъ: Понеже въпросътъ за увеличение на кредита по бюджета на Министерството на правосъдието съ тая сума 186.960 л., не е повдиганъ въ бюджетарната комисиия специално за с. Трекляно, на основание чл. 19 отъ закона за бюджета, отчетността и предприятията, не го гласувамъ.

По § 1 има постѣпило предложение отъ народния представител г-нъ Дончо Узуновъ, въ смисълъ: въ края на околийските сѣдилища, които сѣ обозначени отъ бюджетарната комисиия, да се предвиди кредитъ въ размѣръ на 186.960 л. за откриване околийски съдъ въ с. Стражица, Горноорѣховско.

Г-нъ секретарю! Повдиганъ ли е въпросъ въ бюджетарната комисиия за откриване на околийски съдъ въ Стражица?

Сотиръ Яневъ: Не е повдиганъ.

Председател Никола Логофетовъ: Понеже не е повдиганъ този въпросъ въ бюджетарната комисиия и понеже се касае за увеличаване на кредита по Министерството на правосъдието, не поставямъ това предложение на гласуване.

По § 1 е направено писмено предложение отъ народния представител г-нъ д-ръ Божко Ковачевски:

„Предвидениятъ кредитъ въ § 1 на таблицата за новооткрития областенъ съдъ въ Дупница да се намали на 1 л. (Смѣхъ)“

Това е вече несериозно, г-да.

Понеже предложението, което бѣше направено отъ нѣколко души народни представители за закриване изобщо на кредита и по което се произнесохте, поглѣща въ себе си предложението, което прави г-нъ Ковачевски, на сѣщото основание и него не гласувамъ. (Ожизление)

Които приематъ § 1, заедно съ обяснителната таблица, както сѣ предложени и както сѣ измѣнени и допълнени текстоветъ въ тая таблица отъ бюджетарната комисиия, моля, да вдигнатъ ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Ако нѣкой оспорва, ще гласувамъ обратното. Споръ нѣма.

§ 1 е приетъ отъ Народното събрание.

Докладчикъ Жико Струнджевъ: (Чете)

„Глаза II“

Централно управление

А. Лични разходи.

§ 2. Облѣкло, обувка и по единъ чифтъ подметки на прислужниците — 12.000 л.“

Председател Никола Логофетовъ: Които приематъ § 2, моля, да вдигнатъ ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Жико Струнджевъ: (Чете)

„§ 3. Пътни и днешни пари и за трамвайна карта — 300.000 л.“

Председател Никола Логофетовъ: Които приематъ § 3, моля, да вдигнатъ ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Жико Струнджевъ: (Чете)

„§ 4. Възнаграждение на частни лица по произвеждане изпитъ на кандидатитѣ за сѣдебна длѣжностъ по 100 л. одному на заседание и възнаграждение на частни лица за участието имъ въ кодификационния съветъ; за изработване на законопроекти и други подобни, както и на членовѣтъ на научния комитетъ за правна книжнина (150.000 л. и разходи по посрѣщане официални лица и чужденци и служебни тържества (50.000 л.) — 200.000 л.“

Комисиията измѣни текста на § 4, както следва:

Възнаграждение на членовѣтъ на комисиията по произвеждане изпитъ на кандидати за сѣдебна длѣжностъ по 100 л. одному на заседание и възнаграждение на частни лица за участието имъ въ съвета по законодателството. Кредитътъ се намалява отъ 200.000 л. на 75.000 л.“

Председател Никола Логофетовъ: Които приематъ § 4, както се докладва, моля, да вдигнатъ ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Жико Струнчевъ: (Чете)

„Б. Веществени разходи.

§ 5. Поддържане помещенията: малки поправки, чистене, миене, осветление, отопление, вода, смет, каналъ, застраховка и други подобни (150.000 л.) и за мебели и покъщнина: купуване и поправка и пренасяне на мебели, каси и други за канцеларията на министерството (20.000 л.) и инвентарно облъкло (20.000 л.) — 190.000 л.“

Председател Никола Логофетовъ: Които приемат § 5, моля, да вдигнат рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Жико Струнчевъ: (Чете)

„§ 6. Безотчетен фондъ — чл. 38, алинея втора, отъ закона за бюджета, отчетността и предприятията — 120.000 л.“

Председател Никола Логофетовъ: Които приемат § 6, моля, да вдигнат рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Жико Струнчевъ: (Чете)

„§ 7. Канцеларски потребности и материали: хартия, мастило, пишущи машини, циклостили, щемпели, печати, знакове и други; печатане разни бланки, регистри, закони, правилници, формуляри, наредби, официални издания, обявления и пр.; подвързване, подшиване разни книжа, амбалажни материали; опаковка и разходи за експедицията на разни материали; пощенски, телеграфни и телефонни такси и други (180.000 л.), за печатане и хонораръ на годишникъ (сборникъ) на Министерството на правосъдието (250 000 л.) — 430.000 л.“

Цифрата 250.000 л. става 200.000 л., а общият кредитъ отъ 430 000 л. се намалява на 380 000 л.

Председател Никола Логофетовъ: Които приемат § 7, моля, да вдигнат рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Жико Струнчевъ: (Чете)

„§ 8. Купуване и подвързване книги за библиотекитъ, абониране списания и вестници и разноски по доставка на такива, сборници и сбирки по правотъ — 300 000 л.“

Председател Никола Логофетовъ: Които приемат § 8, моля, да вдигнат рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Жико Струнчевъ: (Чете)

„§ 9. Обезщетение, присъдени и злоупотребени суми: за изплащане присъдени суми, лихви и разноски по същитъ; за изплащане суми, злоупотребени отъ държавни служители, неправилно платени суми отъ същитъ и други подобни презъ миналитъ и настоящата години — 300 000 л.“

Председател Никола Логофетовъ: Които приемат § 9, моля, да вдигнат рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Жико Струнчевъ: (Чете)

„§ 10. Помощъ за лекуване заболѣли служители — погребение на починали бедни такива и тия по членове 70 и 71 отъ закона за държавнитъ служители — 20.000 л.“

Председател Никола Логофетовъ: Които приемат § 10, моля, да вдигнат рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Жико Струнчевъ: (Чете)

„§ 11. Непредвидени веществени разходи — 5 000 л.“

Председател Никола Логофетовъ: Които приемат § 11, моля, да вдигнат рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Жико Струнчевъ: (Чете)

„§ 12. Разходи по сключени бюджетни упражнения — 1.000.000 л.“

ТАБЛИЦА I

за разпредѣлението на кредита по § 12.

1. За заплати	5.000 л.
2. За канцеларски потребности	20.000 л.
3. За покъщнина	5.000 л.

4. За разноски на свидетели, възнаграждения на вещи лица, отопление и освѣтление, общински такси, храна на затворниците и др. 970.000 л.

Всичко . . . 1.000.000 л.“

Председател Никола Логофетовъ: Които приемат § 12, заедно съ таблицата, моля, да вдигнат рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Жико Струнчевъ: (Чете)

„§ 13. Връщане неправилно внесени суми по сключени бюджети — 200.000 л.“

Председател Никола Логофетовъ: Които приемат § 13, моля, да вдигнат рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Жико Струнчевъ: (Чете)

„§ 14. Връщане неправилно внесени суми по текущия бюджетъ.“ Не се предвижда кредитъ. (Чете)

„§ 15. Запазенъ фондъ — 500.000 л.“

Председател Никола Логофетовъ: Които приемат § 15, моля, да вдигнат рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Жико Струнчевъ: (Чете)

„Глава III

Всички сждилища, включително сждитѣ-изпълнители.

А. Лични разходи.

„§ 16. Формено облъкло, обуша и по единъ чифтъ подметки на прислужницитъ при сѣдебнитъ учреждения (600.000 л.) и формено облъкло на сждитѣ и прокуроритъ (600.000 л.) — 1.200.000 л.“

Председател Никола Логофетовъ: Които приемат § 16, моля, да вдигнат рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Жико Струнчевъ: (Чете)

„§ 17. Пътни и дневни пари и др. за командировки по служебни работи на длѣжности и частни лица и по премѣстване на длѣжности, за ревизии на общински сѣдилища и за трамвайни карти — 1.150.000 л.“

Председател Никола Логофетовъ: Които приемат § 17, моля, да вдигнат рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Жико Струнчевъ: (Чете)

„§ 18. Пътни и дневни пари и други разноски по наказателни и граждански дѣла (Членове 617—630 отъ закона за наказателното сѣдопроизводство, членове 600—606 отъ гражданското сѣдопроизводство и чл. 135 отъ закона за лицата), както и разноски по всички държавни и граждански дѣла, които трѣбва да се внасятъ отъ държавата, а така също и за изплащане превознитъ разноски по екстрадицията на престѣпници, съгласно сключенитъ съчужлитъ държави конвенции: а) за пътни и дневни на сждитѣ, прокуроритъ и други сѣдебни служители — 2.100.000 л.; б) разноски за пътни и дневни на свидетелитъ, вещитъ лица и др. и възнагражденията на вещи лица, преводчици и други 4.900.000 л. — 7.000.000 л.“

Цифрата 2.100.000 л., въ точка а, се намалява на 1.850.000 л., а общият кредитъ отъ 7.000.000 л. се намалява на 6.750.000 л.

Председател Никола Логофетовъ: Които приемат § 18, както се докладва, моля, да вдигнат рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Жико Струнчевъ: (Чете)

„Б. Веществени разходи.

§ 19. Наемъ на помещения — 3.550.000 л.“

Председател Никола Логофетовъ: Които приемат § 19, моля, да вдигнат рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Жико Струнчевъ: (Чете)

„§ 20. Поддържане помещенията: малки поправки, измазване и приспособления: инсталации, чистене, миене, дезинфекциране, осветление, отопление, вода, смет, ка-

наль, застраховка и други подобни, навло и превозъ на отоплителни материали и поддържане превозни сръдства — 4.000.000 л.“

Кредитът по този параграфъ се увеличава отъ 4.000.000 л. на 4.040.000 л.

Председателъ Никола Логофетовъ: Които приематъ § 20, както се докладва, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Жико Струнчевъ: (Чете)

„§ 21. Мобели и покѣщнина: купуване, поправка на мобели и други предмети, които правятъ помѣщенията из-ползуваеми, като: маси, столове, етажерки, шкафовѣ, бюра, каси и други подобни (490.000 л.) и инвент. облѣкло (90.000) л. — 580.000 л.“

Въ текста на параграфа цифрата 490.000 л. се увеличава на 550.000 л., а цифрата 90.000 л. се увеличава на 180.000 л., вследствие на което общиятъ кредитъ отъ 580.000 л. се увеличава на 730.000 л.

Председателъ Никола Логофетовъ: Които приематъ § 21, както се докладва, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Жико Струнчевъ: (Чете)

„§ 22. Канцеларски потрѣби и материали: хартия, мастило, пишущи машини и поправките имъ, циклостили, печати, щемпели, знакове и пр., печатане разни бланки, регистри, формуляри, наредби и др. официални издания, обявления и пр.; подвързване, подшиване на разни книжа; амбалажни материали, опаковки и разходи за експедицията на разни материали, пощенски, телеграфни, телефонни такси и други подобни, разходи по пощенската чекова служба и прѣносъ на покѣщнина и архиви — 4.200.000 л.“

Кредитът по този параграфъ се увеличава отъ 4.200.000 л. на 4.280.000 л.

Председателъ Никола Логофетовъ: Които приематъ § 22, както се докладва, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Жико Струнчевъ: (Чете)

„§ 23. Помощи за лѣкуване заболѣли служители и погребение на починали бедни такива и тия по членове 70 и 71 отъ закона за държавните служители — 100.000 л.“

Председателъ Никола Логофетовъ: Които приематъ § 23, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Жико Струнчевъ: (Чете)

„Глава IV.

Затвори.

А. Лични разходи.

§ 24. Порционни пари на персонала при затворитъ и работилницитъ (1.500.000 л.); формено облѣкло, обуца и по 1 чифтъ подметки на директоритъ, надзирателитъ и персонала на работилницитъ при затворитъ (650.000 л.) — 2.150.000 л.“

Председателъ Никола Логофетовъ: Които приематъ § 24, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Жико Струнчевъ: (Чете)

„§ 25. Пѣтни и дневни пари за командировки и пѣтни пари по премѣстване на държавни служители и за трамвайни карти — 100.000 л.“

Председателъ Никола Логофетовъ: Които приематъ § 25, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Жико Струнчевъ: (Чете)

„§ 26. Възнаграждение на лѣкари, жбобѣкари, фелдшери или санитарни агенти и свещеници при затворитъ, определено съ заповѣдь отъ министра на правосъдието — 350.000 л.“

Председателъ Никола Логофетовъ: Които приематъ § 26, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Жико Струнчевъ: (Чете)

„Б. Веществени разходи.

§ 27. Наемъ на помѣщения и работилници — 220.000 л.“

Кредитът по този параграфъ се намалява отъ 220.000 л. на 130.000 л.

Председателъ Никола Логофетовъ: Които приематъ § 27, както се докладва, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Жико Струнчевъ: (Чете)

„§ 28. Поддържане помѣщенията: чистене, миене, дезинфекциране; поддържане на отоплителнитъ и електрически инсталации; поддържане на канализацията; гориво за отопление и варене на храна и др.; такси за освѣтление и двигателна сила, за вода, сметъ, каналъ, застраховки и други подобни, навло и превозъ — 3.800.000 л.“

Председателъ Никола Логофетовъ: Които приематъ § 28, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Жико Струнчевъ: (Чете)

„§ 29. Мобели и покѣщнина: купуване крѣвати, нарове, черковни и училищни потрѣби и разни други домакински разходи, както и за поправката имъ, и превозване на затворници — 450.000 л.“

Председателъ Никола Логофетовъ: Които приематъ § 29, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Жико Струнчевъ: (Чете)

„§ 30. Канцеларски потрѣби и материали: пишущи машини, щемпели, печати, каси и други; пощенски, телефонни и телеграфни такси и други подобни и печатане разни книжа — 280.000 л.“

Председателъ Никола Логофетовъ: Които приематъ § 30, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Жико Струнчевъ: (Чете)

„§ 31. Купуване облѣкло, обуца, завивки, постелки на затворницитъ, купуване шевни машини и материали за поддържане облѣклата — 1.700.000 л.“

Председателъ Никола Логофетовъ: Които приематъ § 31, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Жико Струнчевъ: (Чете)

„§ 32. Храна на затворницитъ и болнична храна въ болницитъ при затворитъ — 21.000.000 л.“

Председателъ Никола Логофетовъ: Които приематъ § 32, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Жико Струнчевъ: (Чете)

„§ 33. Хигиена и здравеупазване; набавяне болнични принадлежности, лѣкарства, сапуни, стрижене, къпане, вадене жѣби, праволѣкуване, набавяне превозни сръдства, дезинфекционни машини и поддържането имъ, пренасяне на болни и погребение на затворницитъ, набавяне бензинъ, масла, гуми и др. за поддържане превознитъ сръдства — 450.000 л.“

Председателъ Никола Логофетовъ: Които приематъ § 33, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Жико Струнчевъ: (Чете)

„§ 34. Помощъ за лѣкуване на заболѣли служители и за погребение на починали бедни такива и тия по членове 70 и 71 отъ закона за държавните служители — 15.000 л.“

Председателъ Никола Логофетовъ: Които приематъ § 34, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Жико Струнчевъ: (Чете)

„Глава V.

За подобрене затворното дѣло.

А. Лични разходи:

§ 35. Заплати на личния съставъ (Вижъ объяснителната таблица) — 805.000 л.“

Председател Николай Логофетов: Които приемат § 35, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема

Докладчик Жико Струнчев: (Чете)
„§ 36. Пътни и дневни пари — 30.000 л.“

Председател Николай Логофетов: Които приемат § 36, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема

Докладчик Жико Струнчев: (Чете)
„§ 37. Помощи на заболяли служители и тия по членове 70 и 71 от закона за държавните служители — 5.000 л.“

Председател Николай Логофетов: Които приемат § 37, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема

Докладчик Жико Струнчев: (Чете)
„§ 38. Възнаграждение на частни лица: за участие въ комисии, за извършена отделно възложена работа; на вещи лица и пр. — 10.000 л.“

Председател Николай Логофетов: Които приемат § 38, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема

Докладчик Жико Струнчев: (Чете)
„§ 39. Възнаграждение на временен персонал по правата на затвори: общи работници, специалисти, техници и други подобни, включително и вноските за фонда обществени осигуровки — 50.000 л.“

Председател Николай Логофетов: Които приемат § 39, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема

Докладчик Жико Струнчев: (Чете)

„Б. Веществени разходи:

§ 40. Поддържане на помещенията (затворите), малки поправки, измазване и приспособления; инсталации; застраховка и др. — 100.000 л.“

Председател Николай Логофетов: Които приемат § 40, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема

Докладчик Жико Струнчев: (Чете)

„§ 41. Мебели и покъщнина: купуване, поправка, поддържане, пренасяне на мебели и други необходими предмети за обезпечаване на затворите, като: маси, столове, кревати, етажерки, шкафови, бюра, одеяла, сламеници и др. — 450.000 л.“

Председател Николай Логофетов: Които приемат § 41, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема

Докладчик Жико Струнчев: (Чете)

„§ 42. Канцеларски потребности и материали: хартия, мастило, пишущи машини, циклостили и пр.; печатане разни формуляри, обявления, подвързване подшиване на разни книжа; амбалажни материали, опаковка и разходи за експедицията на разни материали, пощенски, телеграфни и телефонни такси и други подобни — 30.000 л.“

Председател Николай Логофетов: Които приемат § 42, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема

Докладчик Жико Струнчев: (Чете)

„§ 43. Купуване на книги и списания за библиотеките на затворите и за подвързването им — 50.000 л.“

Председател Николай Логофетов: Които приемат § 43, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема

Докладчик Жико Струнчев: (Чете)

„§ 44. Машини, уреди, съжива и пр., купуване, поправка, поддържането им, необходими за работилниците и стопанствата на затворите — 400.000 л.“

Председател Николай Логофетов: Които приемат § 44, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема

Докладчик Жико Струнчев: (Чете)

„§ 45. Наемъ за земи: зеленчукови градини, ливади, ниви, набавяне на семена, торъ и други разходи по стопанствата — 350.000 л.“

Председател Николай Логофетов: Които приемат § 45, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема

Докладчик Жико Струнчев: (Чете)

„§ 46. Набавяне на добитък: коне, волове и др., за набавяне превозни средства и поддържането на превозните средства — 400.000 л.“

Председател Николай Логофетов: Които приемат § 46, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема

Докладчик Жико Струнчев: (Чете)

„§ 47. Храна и поддържане добитъка: купуване, произвеждане и пренасяне на хранителни припаси, фуражи и пр.; лъкуване на добитък и подковаване на сжция — 200.000 л.“

Председател Николай Логофетов: Които приемат § 47, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема

Докладчик Жико Струнчев: (Чете)

„§ 48. Хигиена и здравеопазване: купуване на медикаменти, превръзочни материали, обезпечаване на амбулатории при затворите — 50.000 л.“

Председател Николай Логофетов: Които приемат § 48, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема

Докладчик Жико Струнчев: (Чете)

„§ 49. Помощи: а) на дружествата за борба съ детската престъпност и българското криминалогично дружество 95.000 л.; б) помощ на изтърпели наказанието си затворници и помощ на Съюза на дружеството за подпомагане на освободените затворници — 20.000 л.; в) за награди на затворници, съгласно чл. 46, пункт 17, от закона за работата на затворниците — 10.000 л. — 125.000 л.“

Председател Николай Логофетов: Които приемат § 49, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема

Докладчик Жико Струнчев: (Чете)

„§ 50. Недвижими имоти за довършване започнатите постройки за затворите въ Кюстендил, Бургас, Славен, Лом, Пазарджик и Шумен и за малолетни затворници въ Русе и Пловдив, за организиране работите и строеж на затвори, стопански и домакински сгради по стопански начин, чрез труда на затворниците; за разни строителни и благоустройствени работи; за закупуване места за зеленчукови градини и закръгляване стопанствата и дворовете на затворите — 7.750.000 л.“

Председател Николай Логофетов: Които приемат § 50, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема

Докладчик Жико Струнчев: (Чете)

„§ 51. Разходи по сключени бюджетни упражнения — 200.000 л.“

ТАБЛИЦА 2

за разпределянето на кредити по § 51.

1. За строеж и ремонт на затвори . . .	150.000 л.
2. За разни разходи	50.000 л.
Всичко	200.000 л.

Председател Николай Логофетов: Които приемат § 51, заедно съ таблицата, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема

Докладчик Жико Струнчев: (Чете)

„§ 52. Връщане неправилно внесени суми по сключени бюджети — 20.000 л.“

Председател Николай Логофетов: Които приемат § 52, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема

Докладчик Жико Струнджев: (Чете)

„§ 53. Връщане неправилно внесени суми по текущия бюджет — (Не се предвижда кредит. (Чете)

„§ 54. Запазен фонд — 100.000 л.“

Председател Никола Логофетов: Които приемат § 54, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Жико Струнджев: Общо бюджетът на Министерството на правосъдието възлиза на 215.937.000 л.

Председател Никола Логофетов: Които приемат цялия бюджет на Министерството на правосъдието на обща сума 215.937.000 л., моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема. (Ръкоплъскания)

Г-да народни представители! Пропустнах едно предложение от народния представител г-н Деян Деянов, който иска на стр. 44 да се направи следната промяна: към новоприетия текст на стр. 44 от бюджетарната комисия, който започва „Секретарит и подсекретарит“, да се прибавят думите „въ всички съдилища, включително и Върховния административен съд“. Знаки, текстът става: „Секретарит и подсекретарит въ всички съдилища, включително и Върховния административен съд, които владят стенография“ и пр.

Г-н министърът на финансите и г-н министърът на правосъдието са съгласни с това предложение. Касае се да се включат и подсекретарит на Върховния административен съд.

Деян Деянов: Едно опущение стана. Предлагам да се включат и тѣ.

Председател Никола Логофетов: Извинявам се. Ще го гласувам.

Които приемат приетата забележка от бюджетарната комисия да получи тая редакция, която прочетох, така както предлага г-н Деян Деянов, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Жико Струнджев: Кредитът остава същия.

Председател Никола Логофетов: Бюджетният проект на министерството на правосъдието е окончателно приет. (Ръкоплъскания)

Г-да народни представители! Минаваме на точка четвърта от дневния ред:

Първо четене на законопроекта за допълнение на закона за финансово облекчение и за здравяване на общините.

Които приемат да се прочете само законопроектът, без мотивит, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Има думата г-н докладчикът.

Докладчик Дочо Христов: (Чете)

„ЗАКОНОПРОЕКТЪ

за допълнение на закона за финансово облекчение и за здравяване на общините.

Параграф единствен. След чл. 51 на закона за финансово облекчение и за здравяване на общините се прибавят следните нови членове:

Чл. 52. Данъкът-занятие върху заплатит и надницит на служителит и работницит при общинскит учреждения (общини, училищни настоятелства, скотовъдни комисии, общински предприятия), предвиден въ чл. 6 от наредбата-закон за данъка върху приходит (измѣнение „Държавен вестник“, брой 121, от 31 май 1940 г., § 5) се намалява от 8% на 3%, начиная от 1 януарий 1941 г.

До влизането въ сила на измѣнението по наредбата-закон за данъка върху приходит (обнародвано въ „Държавен вестник“, брой 121, от 31 май 1940 г.), данъкът-занятие върху заплатит и надницит на служителит и работницит при общинскит учреждения се изчислява само върху кредитит за заплати, но не и върху кредитит за пенсионни вноски по чл. 38, букви „а“ и „и“, от закона за пенсиит за изслужено време. Тази разпоредба има тълкувателен характер, като събранит суми не се връщат.

Чл. 53. Общинскит стопански предприятия не плащат данъка едноревен доход, съгласно наредбата-закон за обществено подпомагане.

Този член има тълкувателен характер. Платеният едноревен доход от общински стопански предприятия не подлежи на връщане: неплатеният за минало време не се събира.

Чл. 54. Върхнинит от 5% върху данък-сгради и поземлен данък, които общинит събират съгласно чл. 6 от наредбит-закони за тия данъци въ полза на фонда „Подпомагане пострадалит от обществени бедствия“, се включват въ общата вноска от 14%, предвидено въ чл. 43 от закона за финансово облекчение и за здравяване на общинит, а не се внасят отдѣлно въ приход на споменатия фонд. От тѣзи върхнини общинит сѣщо задържат 10% въ своя полза, съгласно чл. 30 от закона за финансово облекчение и за здравяване на общинит

Чл. 55. Този закон отмѣнява всички постановления въ други общи и особни закони, които му противоречат, включително и въ закона за опростотворяване на прѣжит данъци.

(Ето мотивит към законопроекта:

МОТИВИ

към законопроекта за допълнение на закона за финансово облекчение и за здравяване на общинит.

Г-да народни представители! Новият закон за финансово облекчение и за здравяване на общинит от 13 юний 1940 г. даде добри резултати. Непосрѣдствено след гласуването му, обаче, настѣпи, както ви е известно, едно значително увеличение на общинскит задачи въ връзка съ последнит сѣтвовни събития. При това значително посѣгнаха и материалит, необходими за постигането на тѣзи задачи. Ето защо се налага да се дадат нѣкои нови облекчения на общинит, пояснени по-долу.

По чл. 52. Данъкът-занятие на общинскит служители и работници се заплаща от общинит върху кредитит за надницит и заплатит и пенсионнит удържки. Този данък сега е 8%. Искане се намаляването му на 3%, колкото бѣше до 31 май 1940 г., преди измѣнението на наредбата-закон за данъка върху приходит от тази дата.

Алинея втора на предлагания чл. 52 урежда един минал въпрос. Касае се за следното. Съ измѣнението на наредбата-закон за данъка върху приходит от 31 май 1940 г. (§ 5) се постанови, че общинит ще плащат данъка-занятие не само върху кредитит за заплатит и надницит на служителит и надничарит си, но и върху пенсионнит вноски. За да не се прилага това и за минало време, именно, предвижда се една нарочна разпоредба.

По чл. 53. Поради една непълнота въ наредбата-закон за обществено подпомагане, се породиха спорове, дали общинскит стопански предприятия плащат едноревен доход. Граматическото тълкуване на текстовет бѣше въ вреда на тия предприятия. Получи се, обаче, едно явно неприемливо положение: една община, която е превърнала, наприклад, водопроводната си служба въ формата на общинско-стопанско предприятие, да плаща едноревен доход, а друга, която не е сторила това — да не плаща, макар че и въ двата случая се касае за една и сѣща работа. При това този едноревен доход се събира за обществено подпомагане, което именно общинит извършват, и то съ значителна част свои срѣдства.

По чл. 54. Този член на проекта съгласува правилата на закона за финансово облекчение и за здравяване на общинит съ тѣзи на закона за опростотворяване на прѣжит данъци, за да се избѣгнат евентуалнит съмнения и спорове.

Като ви излагам горното, моля ви, г-да народни представители, да приемете и гласувате предложения законопроект.

Гр. София, 21 януарий 1941 г.

Министър на вътрешнит работи и народното здраве:
П. Д. Габровски).

Председател Никола Логофетов! Има думата народният представител г-н Еню Клянтев.

Еню Клянтев: (От трибуната) Г-да народни пред-

ставители! Азъ се отнасямъ съ особена благодарностъ къмъ г-на министра на вътрешнитѣ работи, който наново ни занимава съ единъ законопроектъ, който цели да даде ново облекчение на нашитѣ общини. Въ самитѣ мотиви е казано много ясно, че нашитѣ общини не се намиратъ въ добро финансово състояние и, при особенитѣ условия, които сѣ създадени, тѣ се намиратъ въ страшно финансово положение. Уважаемиятъ г-нъ министъръ ча вътрешнитѣ работи идва тъкмо навреме съ този законопроектъ да допринесе нѣщо за облекчение на общинитѣ.

Законитѣ, които гласуваме тукъ, непосредствено слагатъ известна тежестъ, известенъ товаръ върху общинскитѣ бюджети. Ние не можемъ да не засегнемъ тия бюджети, защото естеството на самата работа повелява това. Днешното състояние на всички български общини почти не е розово. Тѣ се намиратъ въ страшно тежко положение и, въпрѣки закона, който гласувахме въ миналото за тѣхното облекчение, той почти не даде тия резултати, които ние очаквахме, вследствие на което се налага ние наново да се занимаваме съ въпроса за облекчение на нашитѣ общини.

Въ миналия законъ, съ който дадохме облекчение на общинитѣ, гласувахме, щото ония общини, които иматъ създадени свои отдѣлни стопански предприятия, било за каналъ, било за вода, аптека и т. н., трѣбва да плащатъ еднодневенъ доходъ на държавата. Когато една община нѣма такива предприятия, не плаща нищо, а други, които сѣ създали такива предприятия, по силата на закона ние ги задължихме да плащатъ този данъкъ. Следователно, съ този законопроектъ се премахва съществуващата несправедливостъ, и по този начинъ общинитѣ, които нѣматъ такива отдѣлни стопански предприятия, въ бъдеще нѣма да внасятъ тия вноски.

Азъ бихъ помолить уважаемия г-нъ министъръ на вътрешнитѣ работи, въ съгласие съ г-на министра на финанситѣ, ако условията и възможноститѣ позволяватъ да дадемъ малко по-големо облекчение на общинитѣ, да дадемъ такова. И ако правя това предложение, то е затова, защото много отъ общинитѣ не можаха да внесатъ своитѣ вноски, въпрѣки облекченията, които имъ дадохме.

Неотдавна азъ правихъ въ пенсионния фондъ изчисления за задълженията на нашитѣ общини. Лихвитѣ, които турихме върху тия задължения съ единъ процентъ отъ 5%, дойдоха за увеличатъ задълженията на общинитѣ, въпрѣки опрощенията, които дадохме. И ако една община не е внесла за пенсионния фондъ 1% и за редъ други фондове и е имала задължения отъ 300—400.000 л., сега ще ги намѣрите разсрочени за 10 години, съгласно първия законъ за финансово облекчение на общинитѣ, удвоени, ще видите, че тия общини въ продължение на 10 години ще трѣбва да предвиждатъ по стотици хиляди лева за посрѣщане стари невнесени суми къмъ фондоветѣ на държавата.

По този начинъ ние дадохме на общинитѣ много малко облекчения, които тѣ едва могатъ да почувствуватъ. И ако азъ правя предложение, правя го съ цель да дадемъ по-големо облекчение на общинитѣ. Защото много общини не можаха да внесатъ тия вноски за фондоветѣ, които ние предвидахме въ стария законъ.

Затуй азъ моля, въ чл. 5 на закона, букви „г“ и „е“, датата „до 1 януарий 1940 г.“ да се измѣни „до 1 януарий 1941 г.“, отъ която дата започватъ да се правятъ и вноскитѣ по членове, 43 и 44. Така също ще моля, забележка първа къмъ чл. 5 да се измѣни и допълни, като следъ думитѣ „Установени специални закони и фондове“ се прибавятъ думитѣ „както и данѣка занятие върху кредита за заплати и надници“, а датата 28 февруарий 1939 г. да се измѣни на „31 януарий 1941 г.“ Това го правя съ цель да дадемъ възможностъ на тия общини, които и безъ това не можаха да внасятъ своитѣ вноски, да ги внесатъ до тия дати, които преди малко споменахъ.

Г-да народни представители! Азъ не зная, дали този законъ ще може да даде тласкъ на нашитѣ общини, не зная, дали той ще разреши проблема за правилния вървежъ на общинскитѣ финансии. И понеже въпросътъ е извънредно много сериозенъ, надѣвамъ се, че уважаемиятъ г-нъ министъръ на вътрешнитѣ работи въ скоро време ще ни занимае съ единъ законопроектъ, който да даде сигурни, стабилни приходи на нашитѣ общини. Затуй защото ние можемъ да гласуваме каквито щемъ закони, но докато нѣмаме здрави и стабилни общини, които да могатъ да посрѣщатъ своитѣ нужди, да благоустрояватъ своитѣ селища и да се отзоваватъ на всички наложителни

искания на своитѣ населени пунктове; докато не имъ създадемъ възможностъ да процъвтватъ, ние не можемъ да имаме здрава и благоустроена държава. Общинитѣ сѣ, които ще изиграятъ тази първостепенна роля въ живота на нашата държава. Ето защо, азъ смѣтамъ, че тия законопроекти, които се внасятъ, сѣ само палиативи, и затова, повторно апелирамъ да се внесе единъ законопроектъ, съ който да се създадатъ специални приходи на общинитѣ, защото не имъ ли създадемъ такива приходи, тия общини ще стигнатъ до положението да не могатъ да плащатъ съ месеци наредъ заплатитѣ на служителитѣ си.

Ето сега една нова тежестъ, която налагаме на нашитѣ общини. Това е увеличението на заплатитѣ, което дадохме на държавнитѣ служители и което по аналогия ще се прилага и по отношение на общинскитѣ служители. Въ която щете община да отидете — азъ обиколихъ много общини — ще видите, че кметоветѣ и бирницитѣ се чудятъ, отъ къде да намѣрятъ нови приходи, нови ресурси, за да могатъ да свържатъ двата края на бюджетитѣ на общинитѣ си, и особено сега, когато не се позволява да вписватъ въ тѣхъ перото „случайни доходи“ — този сандукъ мѣхуръ, съ който се свързваха двата края на бюджетитѣ. Днесъ всѣка по-малка община ще има нужда отъ 100—200—300 хиляди лева, за да може да даде съответно увеличение на заплатитѣ на служителитѣ си. Питамъ се, отъ къде тѣзи общини ще могатъ да намѣрятъ приходи, за да могатъ да свържатъ двата края на бюджетитѣ си? Тѣ не могатъ да ги намѣрятъ. Или пъкъ ще трѣбва да надуютъ кредититѣ по приходнитѣ пера до такава степенъ, че постъпленията нѣма да покрѣпятъ въ предвиденитѣ размѣри, а разходитѣ за увеличение на заплатитѣ ще бѣде наложително да бѣдатъ направени, и въ края на краищата ще имаме дефицитерни бюджети, тъй както е било досега.

Г-да народни представители! Привѣршвамъ. Казахъ още въ началото на своята речъ, че по начало одобрявамъ законопроекта и таквъ, какъвто е, и съ удоволствие ще го гласувамъ, защото зная, че по този начинъ ще изпълня единъ дългъ, и защото ще дадемъ възможностъ на нашитѣ общини да получатъ едно малко облекчение. Повтарямъ същевременно апела си — въ най-скоро време г-нъ министърътъ на вътрешнитѣ работи да ни занимае съ единъ законопроектъ, който да даде здрави и стабилни приходи на българскитѣ общини. (Ръкоплѣскания)

Председателъ Никола Логофетовъ: Има думата докладчикътъ г-нъ Дочо Христовъ.

Докладчикъ Дочо Христовъ: Г-да народни представители! Ще кажа само нѣколко думи, за да се отбележатъ известни искания, които се правятъ, и да се иматъ предвидъ въ комисията, така че въ следствие, при в-орото четене на законопроекта, да не се прави възражение, че не сѣ били повдигани при първото четене.

Съгласно алинея четвърта на чл. 27 отъ закона за финансовото облекчение и заздравяване на общинитѣ, гласуванъ миналата сесия, общинитѣ могатъ да събиратъ такси за утвърждаване планове за електрически инсталации за освѣтление, двигателна сила и пр. Отъ приложението на този текстъ, обаче, въ течение на нѣколко месеци, се оказа, че той е непълненъ, неясенъ, и се създаватъ редъ колизии между разпорѣжденията, които даватъ по този специаленъ законъ Министерството на благоустройството и общинитѣ. Ето защо азъ считамъ за свой дългъ да поискамъ да се отбележи въ днешнитѣ дебати, че алинея четвърта на чл. 27 отъ този законъ трѣбва да бѣде преработена така, че да бѣде приложима на дѣло. Тази редакция ще я дадемъ въ комисията, но искамъ сега да се отбележи, че е направено искане за това при първото четене на законопроекта.

Къмъ чл. 53, новиятъ, който се предлага, ще трѣбва да се прибави една нова алинея, трета, относно такситѣ, съ които се облагатъ смѣсенитѣ частно-общински предприятия съ данѣкъ по наредбата-законъ за данѣка върху приходитѣ, като се има предвидъ, че данѣкътъ върху приходитѣ трѣбва да бѣде събиранъ съответно на оборота. И на тази нова алинея ще дадемъ окончателна редакция въ комисията.

Също така въ букви „г“ и „е“ на чл. 5 отъ закона датата „до 1 януарий 1940 г.“ за вноскитѣ, дължими отъ общинитѣ, трѣбва да се измѣни и да стане до 1 януарий 1941 г.

Въ забележка първа къмъ чл. 5 трѣбва да се прибави: „както и данѣка-занятие върху кредита за заплати и надници“, и датата 28 февруарий 1939 г. да стане 31 януарий 1941 г.

Общо взето, законопроектътъ, така както е предложенъ, идва да допълни една празнота и увеличава до известна степенъ срѣдствата, чрезъ които се стремимъ да облекчимъ общинитѣ. Азъ смѣтамъ, че този законопроектъ ще следва да се гласува на първо четене и да отиде въ комисията, където да се направятъ нужните добавки.

Председателъ Никола Логофетовъ: К-ито приематъ на първо четене законопроекта за измѣнение на закона за финансовото облекчение и за здравяване на общинитѣ, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Законопроектътъ ще бѣде изпратенъ въ комисията.

Г-да народни представители! Ще преустановимъ днешното заседание, за да дадемъ възможностъ на бюджетарната комисия да се занимае съ бюджетопроекта на Министерството на земедѣлието и държавнитѣ имоти.

Съ съгласието на правителството, предлагамъ следния дневенъ редъ за заседанието въ петъкъ, 31 януарий, 15 ч.:

1. Докладъ на бюджетарната комисия по бюджетопоекта за разходите по Министерството на земедѣлието и държавнитѣ имоти презъ 1941 бюджетна година.

2. Докладъ на бюджетарната комисия по бюджетопоекта за приходитѣ на държавата презъ 1941 бюджетна година.

3. Второ четене на законопроекта за бюджета на държавата за 1941 бюджетна година.

4. Второ четене на законопроекта за допълнение на закона за финансово облекчение и за здравяване на общинитѣ.

Първо четене на законопроектитѣ:

5. За осигуряване на занаятчиитѣ.

6. За извънреденъ бюджетенъ кредитъ по бюджета на Министерството на войната и поддѣленията му за 1941 бюджетна година, въ размѣръ на 240.000.000 л.

7. Одобрение решенията на прошетарната комисия, взети въ заседанието ѝ на 23 януарий 1941 г., протоколъ № 14.

К-ито приематъ предложения дневенъ редъ, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Затварямъ заседанието.

(Затворено въ 19 ч. 35 м.)

Председателъ: **НИКОЛА ЛОГОФЕТОВЪ**

Секретари: **НИКОЛАЙ СУЛТАНОВЪ**
СТЕФАНЪ БАГРИЛОВЪ

Началникъ на Стенографското отдѣление: ДОНЧО ДУКОВЪ